

FELVIDÉKI MAGYAROK

JELLEN – LÉT

2021 / I. Elektronikus folyóirat

Készítette a Szövetség a Közös Célokért a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával

Nemzeti ünnep, Rimaszombat, 2021. március 15.

Vörös Előd fényképe a 4. sz. Hatvani István Cserkészcsapat megemlékezésén készült.
Megjelent a Felvidék.ma hírportál ünnepi tudósításában.

Rohanó idő

Tisztelt Olvasóink, a Felvidéki Magyarok 2021/1. számával 39. alkalommal jelenik meg elektronikus folyóiratunk.

Rohan az idő! Dupla jubileum ért bennünket, a Felvidék.ma hírportál 15, a folyóiratunk pedig 10 éve folyamatosan tájékoztat a felvidéki magyarság életéről, mindennapjairól. Nem ünneplünk, hiszen komoly veszteségeink is vannak, így inkább csendben, tiszteletteljesen emlékezünk.

Újra más ez a tavasz, mint lennie kéne. Másodszor fordul elő, hogy nemzeti ünnepünkön maszkban hajtottunk fejet hőseink emléke előtt. A nemzeti ünnepünkkel kapcsolatban Babucs Zoltán hadtörténész felvidéki kötődésű könyvajánlót is olvashatják.

Ha kormányválság van Szlovákiában, azon nem csodálkozhatunk. Duray Miklós cikke is rávilágít: ez volt, van és lesz.

Esterházy János állandó példa. A mártír gróf születésének 120. évfordulóján Gubik László az összetartozásunk jelentőségét hangsúlyozza a 21. századi felvidéki magyarok számára. Úgy tűnik, a politikai élet is erre halad, a felvidéki magyar pártelnökök Szövetség néven tömörülnek egy pártba. Ezzel összefüggésben beszélgettünk Forró Krisztiánnal, az MKP elnökével.

Április elejétől a világhálón már nem tölthetjük ki a népszámlálási kérdőívet, de aki ezt eddig nem tette meg, a nyomtatott változatban később pótolhatja. Magyarságunk vállalásának fontosságára mutat rá Öllös László és Szűcs Dániel publicisztikája. Falath Zsuzsa pedig arra figyelmeztet: Egy érett személyiségnek csak egy identitása lehet!

Sajnos az Európai Bizottság cserbenhagyta az Európai Unió nemzeti és nyelvi kisebbségekhez tartozó 50 milliónyi polgárát, és nem irányoz elő jogalkotást az ún. „Minority SafePack”-kel kapcsolatban. Történik ez akkor, amikor egy újabb sikeres európai polgári kezdeményezéssel mutatták meg jelenlétüket Európa őshonos nemzeti közösségei. A nemzeti régiók védelmét még május 7-ig támogathatjuk! De mit várhatunk Brüsszeltől? Ezekkel a témákkal is több oldalon foglalkozunk.

Az oktatásügyi rovatunkban az új felsőoktatási törvénytervezetről beszélgettünk Albert Sándorral, a Selye János Egyetem alapító rektorával.

Elektronikus folyóiratunk a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jelent meg. Olvasóinknak kellemes időtöltést és szép tavaszt kívánunk!

A szerkesztők

Tíz éves a Felvidéki Magyarok folyóirat

Tíz éve annak, hogy először jelent meg elektronikus folyóiratunk, a Felvidéki Magyarok, amelynek idei első számával is ma jelentkeztünk. Az eltelt tíz év alatt gyakorlatilag az elmúlt 100 év történései formálják az életünket, Esterházy Jánosunk ma is erőt adó példa, ugyanakkor Eduard Benes gonosztetteinek máig fájó sebei vannak.

2011. április 8-án ezekkel a szavakkal ajánlotta a folyóiratot a lap akkori szerkesztője, **N. Gyurkovits Róza** olvasóink figyelmébe a folyóiratot. „Arra keressük a választ, hol tartunk mi, szlovákiai magyarok közösségként a XXI. század első évtizedének végén. Van-e esélyünk a megmaradásra? Objektív adatokat biztosan szolgáltat majd rólunk a statisztikai hivatal ősszel és az elkövetkező egy-két évben, de a népszámlálás során összegyűlő számok és adatok maguk nem sokat árulnak el arról, ami egy népcsoport megtartó ereje, vagy éppen szétszórásának oka.” Ma már a következő népszámlálás derekán vagyunk, de a megmaradásunkra vonatkozó útke-resés továbbra is időszerű. Azaz, annyival már többet tudunk, hogy valójában gondjaink megoldásában Brüsszelre sem számíthatunk, az Európai Bizottság durván lesöpörte az asztaláról az őshonos kisebbségek jogaiért indított európai polgári kezdeményezést.

A Felvidék.ma szerkesztősége azzal a kéréssel fordult felém, hogy dióhéjban tekintsek vissza a folyóirat elmúlt tíz évére. Tulajdonképpen az egész úgy indult, hogy 10 éve **Pogány Erzsébet**, a Szövetség a Közös Célokért első igazgatója ennek szükségét látta, ehhez a kezdeményezéshez a Nemzeti Kulturális Alap részéről partnerre is talált. Minden teljes évben négy alkalommal jelentkeztünk (ma a 39. alkalommal) azóta is. A folyóiratot szerkesztette **P. Homoly Erzsébet** is, majd éveken át **Szűcs Dániel** gondozta, majd miután 2016-ban ő a Felvidék.ma hírportál vezető szerkesztője lett, a kiadó rám bízta ezt a munkát.

A szerkesztési alapelv egyértelműnek tűnt: ha nem történik semmilyen rendkívüli közéleti vagy társadalmi cselekmény, akkor az előző lapszám megjelenése óta eltelt időszak felvidéki történéseiről adunk számot, amelyhez a Felvidék.ma hírportál időtálló cikkei jelentik a forrást. Így tehát közvetve a Felvidék.ma szerkesztősége a Felvidéki Magyarok szerkesztősége is. A nagy horderejű

dolgozról pedig tematikus számokban tájékoztattunk. Ide tartoznak a választások is, volt belőlük bőven az elmúlt 10 év alatt (parlamenti választások: 2012, 2016, 2020, önkormányzati választások: 2014, 2018, megyei választások: 2013, 2017, köztársasági elnöki választások: 1995, 2020, európai parlamenti választások: 2014, 2019). Ezek eredményeiről részletesen tájékoztattunk, és miután a Felvidéki Magyarok összes megjelent száma egy helyen elérhető és letölthető, ma is gyakran szolgálnak forrásanyagul az érdeklődők számára.

És kiadtunk további hét olyan tematikus számot, amelyek ma is időszerűek, íme:

Esterházy János: A mi jelünk a kereszt

2011. november 1-jén folyóiratunk második számával születésének 110. évfordulóján a mártír sorsú felvidéki gróf, Esterházy János életútja és hagyatéka előtt fejeztük ki tiszteletünket. „A mi jelünk a kereszt, nem pedig a horogkereszt. Ez talán az egyik legtöbbet idézett mondat Esterházytól, amely a szlovák elnök közelmúltbeli rágalmozásai kapcsán ismét előtérbe került. Amint Esterházy jele, vezérlő csillaga egész életében a kereszt volt – s mindaz, amit e szent jelkép megtestesít – úgy nekünk, mai felvidéki magyaroknak maga Esterházy János lehet a jel, amelyet bíztást követhetünk. Ebben a szellemben állítottuk össze e kiadványt is, melyet most a Tisztelt Olvasónak ím, átnyújtunk. Az egy bizonyos témát körüljáró – mondjuk úgy:

tematikusan – „különszámok” bevezetőjében illő, hogy a szerkesztő megokolja: mi indokolja, mi adja az aktualitását épp az adott témának, a tematikus különszám összeállításának. Gróf Esterházy János esetében nem is kell kerek évfordulókba kapaszkodnunk: Esterházy mindig aktuális, Esterházy tanítása mindig friss és eleven, mindenkor szolgál számunkra régi és új, megfogadott és még le nem vont tanulságokkal egyaránt.” – a címdoldalon Szűcs Dániel ezekkel a szavakkal méltatta Esterházy Jánost.

Népszámlálás, 2011

A 2012. október 31-én megjelent számunkban feldolgoztuk a 2011-es népszámlálás szlovákiai magyar vonatkozású adatait, illetve összegeztük a velük kapcsolatosan megjelent véleményeket, okfejtéseket. A népszámlálási adatok függvényében áttekintettük azt is, milyen kihatással voltak az elmúlt évtizedben bekövetkezett változások a felvidéki magyarok párt-szimpatijára és tényleges választói magatartására. Tételesen felsoroltuk valamennyi felvidéki magyar település 1991-es, 2001-es és 2011-es népszámlálási adatait is.

Beneš és öröksége

A 2012. december 30-án a gyalázatos Beneš-dekrétumok máig ható következményeit vettük górcső alá. Ismertettük a hírhedt kassai kormányprogram VII. pontja, amelynek megalkotói világhosszra tették, mire számíthat a második világháború poklából még fel sem ocsúdott, a sok iszonyú egyéni és kollektív traumát még talán fel sem fogott magyarság a Felvidéken. A lapot azzal az üzenettel bocsátottuk az Olvasók elé, hogy „*aki nem ismeri múltját, az kiszolgáltatja önmagát és közösségét a történelmi ismétlődés veszélyének*”.

Pogány Erzsébet- -emlékszám

De jó is volna, ha ezt a 2018. június 4-én megjelent különszámot nem adhattuk volna ki. Három évvel ezelőtt fájdalmas hírről köszöntött ránk az anyák napja, hiszen életének 59. évében visszaadta lelkét teremtőjének Pogány Erzsébet, a Felvidék.ma hírportált és a Felvidéki Magyarok kiadó Szövetség a Közös Célokért igazgatója, és nem utolsósorban a felvidéki magyar közösség rendületlen harcosa.

Ezen különszámunkra alapozva egy évvel később megjelent a Pogány Erzsébet Emlékkönyv is. Azzal, hogy a Felvidék.ma hírportál ma is naponta tájékoztat, tulajdonképpen mi is nap mint nap fejet hajtunk Pogány Erzsébet életműve előtt.

1918–1938–1968

A 2018. november 9-én megjelent számunkkal három kerek évfordulóra emlékeztünk, mégpedig arra, hogy 100 éve jutott kisebbségbe a felvidéki magyarság, amely története legnagyobb lélekemelő időszaka a 80 évvel korábban, 1938-ban történt visszatérés volt. És visszatekintettünk ötven év távlatából az 1968-as csehszlovákiai megszállásra is. Itt jegyezzük meg, hogy a Felvidék.ma hírportál szerkesztősége és kiadója támogatólag állt egy fontos és hiánypótló kezdeményezés mellé, mégpedig országrészünk 1938-as visszatérésének örömteli pillanatait megörökítő, fényképekkel dokumentáló album elkészítéséhez, megjelentetéséhez. Babucs Zoltán hadtörténész „Győzött az igazság / A Felvidék hazatérésének képes albuma” c. könyvről van szó, melynek számos részét hírportálunk is közölte.

30 éves a rendszerváltás

2019. november 17-én arra tekintettünk vissza, hogy mi történt Magyarországon és Csehszlovákiában 1989-ben? A lap vezércikkében **Duray Miklós** így fogalmazott: „Ha nem következett volna be az 1989/1990. év fordulóján a hatalmi- és szerkezet váltás, semmi reményünk nem nyílt volna arra, hogy szellemi, lelki és fizikai erőnket egy új, egy megváltozott világ értelmes kialakítására használjuk. Az akkori változásnak ugyanis ez az igazi értelme. A történelmi fordulópontok időpontjának a megállapítása mindig doktrína, azaz élettől elrugaszkodott döntés. (...) Az 1989-es év végének az eseményei sem akkor kezdődtek. A kommunizmus bukása magában a kezdetekben leledzik. Nem az eszmében, hanem első áldozatainak az életben maradtak számára hátrahagyott, a lelkükbe zárt üzenetben. Lehet, hogy most is, már 2008 óta a pénzügyi világválság beköszöntétől egy nagy változási folyamatnak az elején állunk, csak még nem tudatosítottuk. Minden rendszerváltozásnak azonban van egy fontos üzenete: feledni nem szabad. Ha feledünk, lehetővé tesszük az ismétlődést.”

Trianon 100

2020. június 17-én a 100 évvel korábban aláírt trianoni békediktátummal, illetve annak okaival és következményeivel foglalkoztunk –100 oldalon. A kiadvány első felében publicisztikai írásokat közöltünk, illetve korabeli újságok segítségével elevenítettük fel a trianoni traumát, majd a centenáriumi galériája következett. A világ magyarsága emlékezett, így a Felvidék minden szegletében is megemlékeztek az 1920. június 4-én ránk kényszerített szégyenteljes „békeszerződésről”.

Egy a nemzet!

Minden bizonnyal különszámmal jelentkezünk majd az idei népszámlálásról is. Aki elektronikus módon még nem tette meg magyarsága vállalását, még pótolhatja. Ezzel is valamennyien az egységes magyar nemzet erejéhez járulhatunk hozzá!

Köszönjük Olvasóink támogatását, hűségét.

„Isten, áldd meg a magyart!”

Oriskó Norbert
(A szerkesztőség nevében)

Ezzel az arculattal indultunk. A középső kép a Brünni Magyar Futár korabeli tudósításának (fekete-fehér nyomtatásban megjelent) illusztrációja - amely még a 2006-os év elején készült.

Tizenöt éves a Felvidék.ma!

Tizenöt évvel ezelőtt, 2006. január 24-én jelent meg először az olvasók előtt a Felvidék.ma hírportál, amelynek szerkesztősége azzal a kéréssel fordult hozzám, tekintsek vissza az elmúlt időszakra.

A Felvidék.ma hírportál megalakulásának a gyökerei az Együttélés politikai mozgalom (1990–1998) működéséhez nyúlnak vissza, pontosabban az ott folytatott szellemi műhelymunkához. A mozgalom elnöke **Duray Miklós** volt, és az ügyintézés „motorja” (irodavezető, sajtótitkár, kampányfőnök) pedig **Pogány Erzsébet**. Számos további nagyszerű munkatárs mellett én informatikusként vehettem ki ebből a részemet. Nem volt nehéz dolgom, hiszen a mozgalom – amellet, hogy a közéleti események fontos szereplője volt – az új műszaki vívmányokra is éberen figyelt. A szlovákiai pártok közül az Együttélésnek volt elsőként honlapja a világhálón, ez akkor még olyan hírnek számított, hogy azt a szlovák nyelvű napi sajtó is közölte. Később, amikor már különböző munkahelyeken dolgoztunk, szintén rendszeresen összefutottunk egy-egy ötlet kap-

csán, de azért is, hogy beszéljünk. Egy ilyen alkalomkor szólt 2005 végén Pogány Erzsébet (immár a Szövetség a Közös Célokért társulás igazgatójaként), hogy hozzunk létre egy hírportált. Ez lett a Felvidék.ma, az első szlovákiai magyar hírportálként.

Az elsőség nem volt célunk, attól függetlenül megalakult volna, hogy hányadik a sorban. A Felvidék.ma ugyanis ma is egyedülálló színfolt a szlovákiai magyar médiapalettán. Nincsenek bulvár hírek, reklámok, külföldi sztárok sztorijai, a felvidéki magyarsággal és a nemzeti összetartozásunkkal kapcsolatos dolgokról szól. Lájkvadászat helyett az értékmentés jegyében. Egyedülálló abban is, hogy csak nálunk hiányzik a doménnevből a trianoni diktátumra is emlékeztető „sk”, helyette a frissességre és a magyarságunkra sokkal inkább utaló „ma”-val végződik a hírportál neve. Ez egyébként nem a mi „találmányunk”, erdélyi barátainktól vettük az ötletet. Éveken át külső anyagi források nélkül működött a portál, ebben is különböztünk a többiekől.

A híreket induláskor a Szövetség munkatársai küldték – több mint 10 regionális irodából. Napról napra ismertebbé vált a Felvidék.ma. Az indulásra való visszatekintéskor érdemes tudatosítanunk, hogy akkor fontos szempont volt, hogy az oldal feleslegesen ne terhelje meg a felhasználót adatokkal. Az internetre akkor még telefonvonalon keresztül csatlakozott a nagy többség, és ez alaposan megnövelhette egy-egy „netfüggő” telefonszámláját.

Négy évig voltam a Felvidék.ma vezető szerkesztője, majd 2010-ben az ország egyik legkiválóbb újságírója, **N. Gyurkovits Róza** lett a főszerkesztő. Tulajdonképpen ekkor váltunk profikká – szakmai téren is, ideje volt műszaki szinten ugyancsak feljebb lépni. Ez **Tóth Tibor** kiváló informatikus segítségével sikerült. Az új arcúlaton kárpátaljai barátainknak is megakadt a szeme, így Pogány Erzsébet szólt Tibornak, hogy segítsen ott is. Úgy tudom, a Kárpátalja.ma azóta is zavartalanul működik. Később rendszergazdaként került vissza hozzám az oldal, amivel gyakorlatilag nincs sok gondom, mert a munka érdemi részét már az időközben felnőtt fiaimra hagyom. Róza két évig vezette a szerkesztőséget, őt **Homoly Erzsébet** követte, aki több mint négy évig végezte kitűnően ezt a feladatot. 2016-ban volt az új vérfrissítés, sőt duplán, előbb **Langschadl Mátyás**, majd fél évvel később **Szűcs Dániel** lett a vezető szerkesztő.

Milyen körülmények között működik a Felvidék.ma? Megezdődtünk, rögtön az elején. Hírportálunk megalakulásakor Magyarországon az az ember kormányzott, aki a kettős állampolgárságról szóló népszavazáson a „nem” szavazatok mellett kampányolt. Itthon sem volt rózsás a helyzet, az MKP első elnöke azon fáradozott, hogy félreállítsa a párt csúcsvezetéséből azt a Duray Miklóst, akinek kezdeményező szerepe volt a Felvidék.ma hírportált megjelentető Szövetség a Közös Célokért megalakulásában. E két személy nevét – ne legyünk ünneprontók – hadd ne írjam le...

Duray tulajdonképpen 2002 és 2007 között ismét átélhette a „kettős elnyomásban” élő szerepét, csak most nem az iskoláink védelme miatt támadták, hanem pl. annak okán, hogy miként méréselt beszédet mondani az Orbán Viktor vezette magyarországi polgári erők nagygyűlésén...?

Duray Miklóst 2011-ben a Szövetség a Közös Célokért elnökévé választották, ma a Felvidék.ma hírportál kiadója ott szerepel Magyarország kormánya nemzetstratégiai szempontból kiemelt jelentőségű intézményei között, számos méltatás és elismerés kísérte a 15 éves tevékenységet, mégsem ünnepelhetünk önfeledten. Számon tartani is nehéz volna, hány és hányféle kísérlet történt e másfél évtized alatt az ún. „bedarálásunkra”, fogyunk, fogy a nemzetünk, és májusban három éve lesz annak, hogy ez a fogyatkozás annak a személynek, Pogány Erzsébetnek az elvesztésével is járt, aki a Felvidék.ma lelke volt. Akkor sokan azt jósolták, ezzel a Felvidék.ma hírportálnak is vége. Az azóta eltelt csaknem ezer nap történései azonban arról tanúskodnak, hogy a lélek halhatatlan!

Nos, jelentjük, itt vagyunk, s hogy itt vagyunk, azt köszönhetjük azoknak a sziklaszilárd szellemi alapoknak, melyeket Duray Miklós rakott le, a lehetetlent nem ismerő élni akarásnak, amit Pogány Erzsébettől kaptunk örökül – és az elmúlt másfél évtizedben velünk dolgozó több tucat kollégának: szerkesztőknek, szerzőknek, fotósoknak, technikusoknak egyaránt.

És ami a legfontosabb: köszönjük olvasóink kitartó figyelmét, hűségét, észrevételeiken keresztül aktív részvételét hírportálunk alakításában. Igyekszünk az előttünk álló – reményeink szerint – 15 évben is megszolgálni e bizalmat.

Oriskó Norbert

Pogány Erzsébetet a Bethlen Gábor Alapítvány Kuratóriuma 2010. november 14-én Teleki Pál Érdeméremmel tüntette ki – a Felvidék.Ma hírportál működésében betöltött tevékenységéért. A díjat Lezsák Sándor adta át. (Fotó: Oriskó Norbert/Felvidék.ma)

Kormányválság Szlovákiában: volt, van, lesz

Szerző: *Duray Miklós*

Szlovákia 2020 márciusában hivatalba lépett kormánya már hetek óta válságkormányként működik. A kezdettől meglevő lappangó feszültséget robbanássá a koronavírus-járvány kezelése tette, nyilván azért, mert Szlovákia kormányában hasonló politikai megosztottság tapasztalható, mint Magyarországon a kormánypártok és az ellenzék között. A robbanást a koronavírus elleni orosz vakcina behozatala váltotta ki. Jelenleg a parlament működését is fel kellett függeszteni. A válságot valószínűleg egy más miniszterelnök vezette új kormány megalakításával vagy idő előtti parlamenti választással lehet megoldani. Ez utóbbi leghamarabb kora ősszel lehetséges.

A szlovák politikai elit kezdettől fogva felkészületlen volt egy jövőbe tekintő állampolitika megfogalmazására. Egy jelentős része, még az 1910-es évek elején a Magyar Királyság kötelékében képzelte el nemzete jövőjét, de őket a cseh politika kiszorította a politikai színtérről. A másik része a cseheknek rendelte alá magát 1938-ig, egy 1928-ban bekövetkezett közjátéktól eltekintve, amelyben az 1915-ben kötött clevelandi szerződést kérték számon a szlovákok a csehektől, amiről maguk mondtak le 1918-ban Pittsburghban. Majd 1938-tól az állami önállósulásuk érdekében rövid időre elszegődtek Hitler csatlósának, de 1943 decemberétől 1967-ig ismét a cseh (szovjetbarát) politikához simultak. Némi változás akkor következett be, amikor 1968-ban a csehszlovákiai belpolitikai válságot csak egy szlovák politikussal, Dubčekkel lehetett megoldani, igaz, csupán rövid időre. Noha a Szovjetunióhoz kapcsolódó hűséget is egy szlovák politikus fémjelezte – Gustáv Husák. Sajátos, hogy ekkor szakadt két részre Csehszlovákia, hasonlóan, mint 1938. október 6-án a Hitlernek való elkötelezettség révén. Nem felejtendő, hogy 1969. január elsején jött létre a cseh-szlovák föderáció a brezsnyevi Szovjetunióknak tett elkötelezettség árán. De ugyancsak Husák utasítására alkották meg a kommunista rendszer fő ellenségeinek névjegyzékét, aminek szlovákiai változatában, korosztály szerint én foglaltam el a negyedik helyet. Megtisztelő.

Ez a korszakot ábrázoló rövid áttekintő a folytatás értelmezhetőségére vonatkozott, amelynek közjátéka 1989 decembere és 1993. január elseje között valósult meg. Az akkori Csehszlovákiában két parlamenti választás zajlott le. Az első, úgynevezett rendszert változtató 1990-ben, majd 1992-ben. Ez Szlovákiában folyamatos kormányzást biztosított 1994 elejéig, amikor az akkori szlovák politikai alkalmatosság Vladimír Mečiar személyében éppen azt a kormányfőt buktatta meg, aki a leginkább érdemesült volt az önálló Szlovákia létrehozásában. Nem minősítem, mert ezt csak elmarasztalni tudnám, de a szlovák politikát minősíthetem. Azt a politikust buktatták meg, aki kiharcolta Szlovákia önálló állami státusát. Ez tudathasadásos helyzet. Az önálló Szlovákia első belpolitikai válsága tehát megalakulásának első évfordulójá-

hoz köthető. Ez volt az első szlovákiai kormányválság. Átmeneti kormány alakult 1994 őszéig. A második, ami ugyan nem minősíthető egyértelműen válságnak, 1998-ban alakult ki. Nem tudott kormányt alakítani a parlamenti választás győztes pártja, amelyik az állami önállóságban volt érdekelt.

Ami ezután következett, sajátosan értelmezhető. Mert 1998-tól az akkor egyesült magyar párt is tagja volt a kormánynak, de hová jutottunk. Nem tudtunk érvényesíteni egyetlen közösségi érdeket sem. Sem az alkotmánymódosításkor, sem a közigazgatási törvény módosítása kapcsán. Miért? Mert olyan gazdasági érdek érvényesült a MOL és az OTP révén, ami felülírta a nemzetpolitikát. Azóta a nemzetpolitika nem jelent egyértelműen pozitív minősítést errefelé a magyarok körében. Mindennek ellenére az 1998-ban alakult Dzurinda-kormány, amely a kormányfő sajátos értékítélete miatt viszolygott Orbán Viktortól, noha megtűrte soraiban a magyarokat, nem tudta mandátumának végéig többségi politikai erőként kormányozni Szlovákiát. Nem felejtendő, hogy kormányfői tevékenységének utolsó perceiben úgy minősítette koalíciós partnerét, a Magyar Koalíció Pártját, hogy ilyen politikai alakulatnak semmi keresnivalója a politikában. Kormányára 2006-ban megbukott.

Szlovákia kormányzásának következő négy éve a magyarellenesség szellemében működött, amihez hozzájárult az akkori felvidéki magyar érdekképviselő pártjának gazdasági lobbija is. Olyan követeléshez kötötte az MKP kormánytagságát, ami miatt Robert Fico a MOL-ból dűrba váltott és az MKP helyett a neonáci Szlovák Nemzeti Pártot választotta partnerül – egyébként nem tudott volna kormányt alakítani. Ebben gyökerezik az MKP szakadása, de a szlovákiai politika válságának további kibontakozása is. Robert Fico első kormánya 2010-ben megbukott, de ennek folytatásaként 2010 és 2012 között ugyancsak kormányválság következett be, amely csak idő előtti választással volt megoldható. Utána ugyan következett kétszer négy év, ismét Robert Fico nevéhez kötve, de ez is kudarccal végződött. Pártja kettészakadt és 2020-ban négy párti koalíció kezdett kormányozni, ami kezdetől fogva alkalmatlannak bizonyult a kitartó kormányzásra, hiszen az egyik része, ami most gyengül, konzervatívnak vallja magát, a másik része pedig liberálisnak. Ez utóbbi látszólag erősödik, de az igazi gondot az jelenti, hogy már emberileg sem viselik el egymást a miniszterek, államtitkárok, a kormányfőről, Igor Matovičről nem is beszélve. Ennek a kormánynak a szétesését látjuk most, 2021 márciusában, megalakulásának első évfordulóján.

A kormányválság csak két módon oldható meg: egy új kormánnyal, pontosabban új kormányfővel vagy előrehozott parlamenti választással. Ez utóbbira a koronavírus-járvány nem teremt kedvező helyzetet.

(Duray Miklós írása a Bécsi Napló 2021 március-áprilisi számában jelent meg rövidített változatban „Kormányválság Szlovákiában: előzmények és adottságok” címen.)

Az Esterházy-faktor segíthet összetartani a 21. századi felvidéki magyarokat?

Gubík László

A Kossuth Rádió Vasárnapi Újság című közéleti magazin műsorában Haják Szabó Mária készített interjút Gubík Lászlóval, az Esterházy Akadémia igazgatójával az Esterházy János születésének 120. évfordulója alkalmából meghirdetett emlékévkapcsán. Esterházy politikai és közéleti szerepvállalásának időszerűségéről és az Esterházy-faktor jelentőségéről szólva elhangzott, intézmény- és közösség-szervezőként Esterházy ma is követendő példa, a róla elnevezett akadémia hallgatóinak iránytűje.

A felvidéki mártírpolitikus öröksége továbbvitelének egyik letéteményese az Esterházy Akadémia, és akár súlyos teher is lehet a mai fiatalok számára a gróf példájának követése – fogalmazott a beszélgetés során a Kossuth Rádió szlovákiai tudósítója. Az akadémia zászlajára tűzött Esterházy-jelmondatról kérdezte Gubík Lászlót, amely a gróf egész életművét tömöríti egy mondatba, miszerint „hivatásunk magyar, küldetésünk európai”.

„Ez egy 21. századi üzenet és sok mondanivalója van a mai ember számára is. Esterházy genetikailag is visegrádi ember volt, aki magyarnak vallotta magát, de mind tevékenységével, mind keresztény értékrendjével egy teljes régiót, Közép-Európát képviselte a magánéletében és a politikai tevékenysége során is” – fogalmazott. Kiemelte, Esterházyban nemcsak a mártírt kell látni, annak ellenére sem, hogy az önfeláldozása és helytállása tette őt híressé.

„Én a fiataloknak elsősorban a politikust, az életszerető, a közösséget képviselő, szolgáló embert szeretném bemutatni. Páratlan diplomáciai érzékkel rendelkező, több nyelven beszélő, lehenгерlő szónok – ezeket a képességeket sajátítsák el a hallgatók, mert ezek rendkívül hasznosak az élet bármely területén. Ha mindez egy olyan értékrenddel párosul, ami Esterházy sajátja – úgy, mint a visegrádi egység gondolata, az egészséges európai öntudat, a keresztény tanítás vállalása a közéletben –, akkor értékes és kész embereket nevelünk a közélet számára, és erre nagy szükség van a Felvidéken. Ez a célja az akadémiának” – hangsúlyozta. Elmondta, Esterházy mindig határozott elképzeléssel rendelkezett – évekkel, évtizedekkel előre tudta, hogy mi a jó közösség számára, és ezt programszerűen igyekezett megvalósítani. „Ilyen volt az első Csehszlovák Köztársaság idején a széttöredezett magyarság egységesítése egy magyar pártba, amelynek később ügyvezető elnöke lett. Ilyen volt egy kül- és belpolitikai program megvalósítása, amelyet a Magyar Népszövetségi Liga akkori elnökeként fogalmazott meg, illetve egy autonómiakonceptiót

is adott a felvidéki magyar közösség számára. Sőt, támogatta a többi nemzetiség, a ruszinok, a szlovákok autonómiatörekvéseit is” – mutatott rá.

„Későbbi politikai pályáján a Tiso-féle klerofasiszta szlovák bábállamban az ott rekedt 60-70 ezer magyar képviselőt vállalta, gyakorlatilag teljesen lehetetlen körülmények között” – jegyezte meg, hozzátéve, mindezért feladta a budapesti bársonyszéket, ahol kormánytag is lehetett volna. „Ő mégis a nehezebb utat választotta, mert példát akart mutatni azzal, hogy a szülőföldjén maradt” – mondta.

Esterházy intézmények köré szervezte a maradék magyarság életét: újjászervezte és újraalapította a Szlovenszkói Magyar Kultúregyesületet, amely a Csemadok jogelődje volt. Megalapította a Madách Könyvesházat, létrehozta a Pozsonyi Takarékpénztárat, amely nemcsak egy bankszerű intézmény volt, de egy gazdasági érdekvédelmi szervezet is. Újraszervezett lapokat, létrehozta az újságírói szövetség magyar osztályát. Egyik legfontosabb társadalmi programja a Magyar Család és Magyar Házak Program volt, amelynek következtében olyan helyeken, városokban, ahol már igen kevés magyar élt (a Tatra környékén, Ólublón, Késmárkon, Liptószentmiklóson) magyar házakat építtetett, amelyek kultúrházként, művelődési otthonként működtek, valamint ellátták az ottani magyarság politikai érdekképviselőit is.

„Tehát Esterházy mindig programban és intézményekben gondolkodott, mert pontosan tisztában volt vele, hogy ez képes összetartani a közösséget” – mutatott rá Gubík. „Meg kell ragadnunk minden egyes lehetőséget, minden esélyt arra, hogy a társadalom szöveteit összetartsuk és olyan kezdeményezéseket, programokat kell indítanunk, vagy olyan intézményeket alapítanunk, amelyek a közösségünket összetartják. Az Esterházy Akadémián erre kívánjuk felhívni a figyelmet, erre akarjuk megtanítani a fiatalokat, hogy hozzanak létre olyan intézményeket, kis szigeteket, ahol aztán az Esterházy-faktort meg tudják valósítani. Esterházy azért csodálatos példakép, mert azokat a tulajdonságokat, azt az értékrendet, amit képviselt, a közélet és a magánélet minden területén alkalmazni lehet, mert ez fogja összetartani a felvidéki magyar közösséget” – vélekedett.

Az Esterházy-faktor a keresztény tanítás vállalását, a társadalmi mérnökösödés és a szélsőséges ideológiák elutasítását jelenti – magyarázta az akadémia igazgatója. „Azt is jelenti, hogy családként tekintünk a saját közösségünkre, a felvidéki magyarságra, hogy egyetemes nemzetben, tehát a Kárpát-medencei magyarságban gondolkodjunk. Jelenti azt is, hogy annak dacára, hogy sokszor nem fenéig tejfel a szomszédos országokkal kapcsolatos viszonyunk, testvérként tekintünk például a szlovákságra. Igen, ezeket az üzeneteket nemcsak a politikában, de az élet minden területén lehet képviselni és kell is! Ez az Esterházy-faktor” – nyomatékosította. Arra reagálva pedig, hogy súlyos teher lehet-e a mai fiatalok számára Esterházy példáját követni, Gubík elmondta, azzal a keresztény derűvel kell hozzáállni ehhez a feladathoz is, amellyel Esterházy állt a megpróbáltatásokhoz.

Szalai Erika (2021.4.7.)

Szövetség – Beszélgetés Forró Krisztiánnal, az MKP elnökével

Forró Krisztián MKP-elnök a TA3 szlovák hírtelevízió műsorában tisztázta, hogy nemzeti közösség vagyunk, és nem kisebbség. De vajon szélsőségesek-e az autonomisták, lehet-e Szövetséget építeni úgy, hogy egyesek máris takarítást emlegetnek, és hol a helye az új felvidéki magyar formációnak az Orbán Viktor által megálmodott új európai politikai térképen – erről, és még sok minden másról beszélgettett Hideghéthy Andrea a Magyar Közösség Pártja elnökével.

Már 2020 júliusában – az MKP élére történt megválasztását követően – a Felvidék.ma-nak adott interjújában egyértelműen kiállt a politikai egységesítés mellett. Ebben a folyamatban az MKP-nak, mint a legerősebb felvidéki magyar politikai formációnak az integráló szerepét hangsúlyozta. Most, hogy bejelentették a Szövetség létrejöttét, hogyan értékeli ezt a folyamatot az elmúlt időszak eseményeinek tükrében?

Az már akkor is nyilvánvaló volt, hogy nem lesz egy egyszerű menet, világos volt, hogy kompromisszumokra lesz szükség, melyeket mindegyik félnek meg kell hoznia. Voltak sikeres, és kevésbé sikeres időszakai is ennek a folyamatnak, de ezzel együtt örülök annak, hogy az egyesülés megtörtént. Fontos hangsúlyozni, hogy ez egy folyamat része, vagyis még mindig nem értünk célba. A cél ugyanis a teljes egység, mind társadalmi, mind politikai síkon. Az ajtóknak mindenki előtt nyitva kell lenniük, akik a felvidéki magyarságot szeretnék képviselni.

Mit jelent ez konkrétan az MKP számára? Ön korábban azt hangsúlyozta, hogy az egyesülési folyamatban az MKP-nak meg kell őriznie önálló arculatát. Hogyan tudja ön szerint a Szövetségben belül ezt megvalósítani, miként tudja az MKP a saját identitását képviselni?

Ez csakis rajtunk múlik, akik ezt a platformot képviselni fogjuk. Ahhoz, hogy a mi eszmiségünket képviselni tudjuk, ahhoz nagyon fontos volt a párton belüli arányok meghatározása. Természetesen csak akkor tudjuk elnyerni a választók bizalmát, s csak akkor fogják hitelesnek tartani ezt az új pártot, ha azt megfelelő tartalommal töltjük meg. Viszont, amikor arról beszélünk, hogy mi lesz az az irányvonal, amit ez a párt képviselni fog – azaz, ha meg akarjuk tartani azt a vonalat, amelyen az MKP eddig is haladt, tehát a felvidéki magyarság képviseletét – ahhoz nagyon is fontos, hogy az arányok milyenek lesznek az új formációban. Mint ismert, az MKP a Szövetségben az arányok 50 százalékát teszi ki. Szerintem ez egy nagyon korrekt arány, abból a szempontból is, hogy ezáltal megkerülhetlenné válik az MKP, ugyanakkor a másik két párttal szemben sincs erőfitogtatás. Tehát ahhoz, hogy az MKP bármit át tudjon ültetni a gyakorlatba, szükséges a partnerek támogatása. Vagyis ez egy korrekt és demokratikus alapokon nyugvó együttműködés lehet.

Az MKP 1998 óta túlnyomóan nemzeti-keresztény-konzervatív alapokon áll, szavazóbázisának jelentős része is ezt az értékrendet vallja. Ezzel szemben a másik két pártról – azaz a „másik 50 százalék” birtokosairól – ugyanez már nem feltétlenül mondható el...

Ahogy az elmúlt évekből és az elmúlt időszakból is kitűnik, ez valóban így van. Ezért is volt korábban két párt (Most-Híd, MKP – a szerk.), s mindkettőnek más volt a világlátása. Viszont azt is látni kell, hogy az MKP által vallott eszmék, ideológia bár rendkívül fontosak, mégsem elég ahhoz, hogy parlamenti képviseletet érjünk el. Tehát a kérdés úgy szól: mit szeretnénk, mit szeretne a felvidéki magyarság? Azt, hogy kitartsunk kizárólag a nemzeti vonal mellett, ezzel biztosítva a képviseletünket helyi szinten az önkormányzatokban és a megyékben, ameddig kitartunk és ameddig vagyunk... Vagy pedig azt mondjuk, hogy olyan helyen is legyen képviselve a közösségünk, ahol rólunk döntenek, de ezentúl nem nélkülünk. Ehhez azonban partnerek kellene.

Nem tudok elképzelni kézenfekvőbb partnereket, társakat ehhez az úthoz, mint azokat, akik a mieink, tehát magyarok. Valószínű, hogy az ideológiai különbségek nem fognak eltűnni egyik napról a másikra, ezt nem is várhatjuk el, nem is lenne hiteles. Ugyanakkor meg kell tudnunk találni a közös hangot, és véleményem szerint ennek a formációnak egy jobbközép pártnak kell lennie, amely kerüli mindkét oldalon a szélsőségeket és keresi a közös hangot, úgy a felvidéki magyarság valamennyi tagja, mint a szlovák pártok között is.

Mit ért szélsőségek alatt? Az autonomisták ide számítanak?

Én úgy gondolom, hogy az autonómia szó az utóbbi időben nagyon sok ember előtt – és itt értek felvidéki magyarokat is – vörös posztóvá vált. Félnek ettől a szótól. Ha valaki azt mondja: autonómia, sokakban az a képzet merül fel, hogy itt országhatárok változnak, kikanyarítanak valamit az országból, akár elcsatolás útján. És ez nagyon rossz dolog, mert gátolja még a lehetőségét is annak a párbeszédnek, amit ez a téma egyébként megkíván. Szükség lenne arra, hogy beszél-

gessünk az autonómiáról, és beszéljünk arról, hogy ez mit jelent más országokban, például Dél-Tirolban. Azt meg tudom érteni, hogy néhány ember számára ez ijesztő, az előbb említettek miatt.

Viszont, ha úgy tesszük fel a kérdést: Ki az, aki szeretné, hogy az az adó, amit abban a régióban befizet, ahol él, ott helyben maradjon; ki szeretné, hogy a helyben termelt javak abban a régióban, ahol él, segítsék az oktatást, egészségügyet, kultúrát, sportot? Nem hiszem, hogy bárki erre a kérdésre azt válaszolná, hogy ez nem jó! És itt függetlenül attól, hogy itt élő magyarokról vagy szlovákokról van szó, szerintem mindannyian egyetértünk azzal, hogy azt szeretnénk, hogy a saját sorsunkat mi magunk tudjuk befolyásolni és alakítani. Ez a megmaradásunkat és a gyarapodásunkat szolgálja. És még egyszer mondom: függetlenül attól, hogy milyen nemzetiségről van szó az adott régióban, mert ez mindenkinek jó lehet. Véleményem szerint, ha így tesszük fel a kérdést, akkor teljesen másképp áll hozzá mindenki ehhez a témához.

Ez foglalja magába az önigazgatást, az önkormányzatiságot?

Az önkormányzatiság azt kell, hogy tartalmazza, hogy mi saját magunk irányítjuk azt a helyet, azt a régiót, ahol élünk. Erre kitűnő példák állnak rendelkezésre külföldön. A szlovákok részéről sajnos van egy félelem, hogy miért akarja itt bárki is tanulni a magyar nyelvet, stb. – nem értik, hogy mi nem úgy költöztünk ebbe az országba, ahol élünk. A mi elődeink, őseink, nagyszüleink itt éltek. Tudatosítani kell, mi nem tehetünk arról, hogy átrajzolták a fejünk felett a határokat. Mi ennek az országnak a szerves részei vagyunk. Európában azonban az sem egyedülálló, hogy a többségi nemzet a helyben élő nemzeti közösség nyelvét tanulja. Így van ez Finnországnak azokban a régiókban, ahol svédnek élnek, és a finnek svédül is tanulnak...

Ezeket a dolgokat nem lehet figyelmen kívül hagyni, és amikor azt mondjuk, hogy a közösségünk számára vannak fontos kérdések, amiket meg kell oldani, akkor erre nem ördögtől való gondolatként kell tekinteni, hanem úgy, hogy ez valóban a mi megmaradásunkat szolgálja. Hangsúlyozni szeretném, hogy mi az ország számára egy színfolt vagyunk, pluszt hozunk ennek az országnak, értéket képviselünk – és ezt így is kellene kezelni!

Ha jól értem a szavaiból, akkor tehát a Szövetség esetleges parlamentbe jutása esetén határozott célja lesz, hogy a partnereiben ezt a gondolatot úgymond elültesse?

Mindenképpen ez kell, hogy a cél legyen. Az önkormányzatiság gondolata véleményem szerint

a felvidéki magyarság megmaradásának egyik alappillére. Annak idején kongresszusi felszólalásomban is harmadik alappillérként említettem (nem fontossági sorrendben!). Ezt a gondolatot természetesen a szlovákság felé is szükséges prezentálni, de úgy, hogy pontosan értsék, miről van szó, hogy itt nem harcolni akar bárki is, nem ellenségként kell ránk tekinteni, hanem éppen ellenkezőleg: ennek az országnak mi egy többletet tudunk hozni. És ez nagyon fontos. A szlovákokkal közös történelem köt össze bennünket, nem viselkedhetünk ellenségekként. Itt vagyunk Európa szívében, abban kell tehát gondolkodnunk, hogyan tudunk közösen, együtt erősek lenni! Erről szól a Visegrádi Együttműködés is.

Ön korábban erényként fogalmazta meg, hogy az MKP egy demokratikus, alulról építkező struktúrában él és létezik. Ezt a struktúrát is meg fogják tudni őrizni a Szövetségben?

Én nagyon szeretném, hogy ez így legyen. Partnereinknek hangsúlyozzuk is, hogy miért fontos ez. Valóban ez az alulról építkező módszer az, aminek köszönhető, hogy még mindig létezik az MKP, és jelenleg is a legerősebb magyar formáció – úgy, hogy több mint 10 éve nem vagyunk a parlamentben. Ezeket az értékeket meg kell őrizni, különben tucatpárttá válnánk, amilyenből van itt bőven. Az itt élő magyarok ügyét egyetlen párt sem vállalja úgy fel, mint az MKP vállalta fel eddig, ezért is fontos, hogy ezt az irányvonalat folytassuk.

Ugyanakkor azt is el kell mondani, hogy ma már kevés azzal előállni, hogy itt egy magyar párt, aki tehát magyar, az szavazzon rá. Ez önmagában kevés. Az, hogy mi magyar kérdésekkel fogunk foglalkozni, olyan evidencia, mint hogy reggel felkel a nap és este lenyugszik.

Ugyanakkor égetően fontos, hogy a gazdasági kérdéseket (lásd déli és főleg keleti régiók fejlesztésének elmaradása) hangsúlyozzuk. És erről már volt szó, ez nem csak az itt élő magyarok számára fontos... Gondoljunk bele. Hiszen, ha Dél-Szlovákiában felépül egy kórház, ott nem csak magyarokat fognak ápolni.

Az óvodaprogram is azt mutatja, hogy a (magyar állami támogatással) felújított óvodákba nem csak és kizárólag magyar gyerekek járnak, hiszen akár szlovák gyerekek is részesülhetnek ezekből az előnyökből.

Így van! És rengeteg ilyen programot tudnánk említeni. Itt van például a Ringató – olyan szülők is igénybe veszik, akik nem is tudnak magyarul. De érzik, tudják, hogy miért jó ez a babának – és senki nem küldi őket el azzal, hogy hahó, ez csak a magyaroknak szól. Szó sincs ilyesmiről! Ez is összehozza az embereket, és azok a feszültségek, melyek léteznek a nemzetiségek között, ezáltal feloldódnak. Nekünk ezeket a lehetőségeket kell keresni! Mindenkinek az az érdeke, hogy békében éljünk.

Most, hogy áttekintettük az MKP értékeit, nézzük az érem másik oldalát, mert hiányosságok is vannak azért. A Szövetség megalakulását bejelentő sajtótájékoztatót követően a közösségi médi-

ában kapott hideget-meleget az MKP, a felvidéki magyar politikumról pedig az a vélemény fogalmazódott meg sokakban, hogy „csak a pénz érdekli őket”, és ezeknek a politikusoknak eszükben sincs elmenni a vályútól...

Ha ez így lenne, és a pénz motiválná az embereket, akkor az MKP-ban nem dolgoztak volna olyan sokan az elmúlt tíz évben annak ellenére, hogy parlamenten kívüli párt. És persze lehet azt mondani, hogy néhányan megyei képviselők, alelnökök, polgármesterek – de nemcsak róluk szól az MKP. A helyi szinteken, ott, ahol a mindennapi munka folyik, a tagjaink nem a politikából élnek, éppen ellenkezőleg – a szabadidejüket áldozzák a közösségi munkára. Meg tudom érteni ugyanakkor azt, hogy az emberek megcsömörlöttek az elmúlt 10 évtől. Csalódtak a politikában – és ez nemcsak a magyarokra vonatkozik, hanem általában a szlovák választókra is. Az emberek csalódtak, úgy érzik, lenézik őket, és csak a választások előtt vannak megszólítva, és utána aztán el vannak felejtve négy évre. Ennek az attitűdnek a meglétét tudomásul kell venni. És azt is, hogy ez nem fog megváltozni egyik napról a másikra. Különösen, amikor azt látják, hogy a válság közepén, amikor az emberek megbetegednek, meghalnak, elveszítik munkájukat, nem tudják fizetni hiteleiket, a politikusok civakodnak – mindössze egy évvel a kormányalakítást követően... Ezen csak úgy lehet változtatni, ha az emberek azt tapasztalják: dolgozunk, és az ő érdekükben dolgozunk.

Ha nagyon jóindulatúan akarunk fogalmazni, azt mondhatjuk, a Szövetség még igencsak formálódóban van – elég csak arra gondolni, hogy a múlt héten az Összefogás részéről lényegében nyílt hadüzenet látott napvilágot a közösségi médiában, alig pár nappal a létrehozását bejelentő sajtótájékoztató után. Marcinkó Adrián bejegyzése szerint: „Az Összefogás maroknyi csapatától várni, hogy majd mi egyedül megoldjuk a „takarítást”, aztán amikor már kitisztítottuk a terepet a fiataloknak, megjelennek és csatlakoznak. Bocsánat, de nekem ez egy alibista hozzáállás.” Amikor ilyennel szembesül a közösségi médiában, mire gondol? Hogy lesz ebből árkok betemetése, ha az Összefogás építkezés helyett máris a régiek takarításával „mozgósít”?

Jogos a kérdés. Ahogy említettük is: három, teljesen különböző szubjektumról van szó, s mindhárom másképp látja a világot. Másképp képzelik el a „jót”. Hiszem, hogy mindenki a jót akarja, csak épp mindenki másképp látja az oda vezető utat. És ez óhatatlanul is oda vezet, hogy vannak nézeteltérések. Ez nem is lehet másképp, mert ha nem így lenne, akkor már régen meglett volna ez az egység. Tehát az új szövetségben belül is meg kell találni a közös hangot. Amit ön említ, hogy itt takarításról van szó, ezt a megnyilvánulást az Összefogás néhány politikusától én is tapasztaltam. Én inkább ezt a tapasztalatlanságnak tudom be, és bízom benne, hogy ez az elkövetkező

időkben változni fog. Mert ha valakinek valamilyen problémája van, akkor azt természetesen meg kell oldani és ha nézeteltérések vannak, azokról beszélni kell. De ezt házon belül kell megbeszélni, mert láthattuk az elmúlt egy évben a kormány példáján, amikor a kormánytagok egymásnak üzengettek a Facebook-on, hogy az hova vezetett.

Nemcsak egy kifelé mutatott egységre van szükség, hanem olyanra, ami valóban hiteles, azaz megtalálta belül a közös hangot. Ezt alapvetőként kell tekintenünk, mert az emberek azonnal érezni fogják, ha ez az egység csak úgy tessék-lássék összerakott egység, de valójában nem tud egy irányba húzni. Ha így volna, nem is lenne az egésznek értelme. Nem azért kell egységet létrehozni, mert ez a „trendi”, hanem mert erősek akarunk lenni és ezzel a közösségünket hatékonyan képviselni.

Több alkalommal említette, a sajtótájékoztatón és azóta is, hogy az ajtó mindenki előtt nyitva áll, aki csatlakozni szeretne a Szövetséghez. Voltak azonban ezzel kapcsolatosan kritikus hangok, pl. az Új Egység Mozgalom részéről, amely bár nem politikai párt, mégis sérelmezte, hogy őket kihagyták ebből a folyamatból. Miután az MKP maga is büszkén vallja, hogy demokratikusan, alulról építkező szervezet, így a Szövetségben is jelen kell lennie az alulról építkező-formálódó erőknek? Meg kívánják szólítani például az említett mozgalmat a jövőben?

Ez az új párt valóban nyitva kell, hogy álljon a jövőben is mindenki előtt, aki dolgozni szeretne a közösségünk érdekében. És aki ezt valóban komolyan gondolja, én hiszem, hogy megtalálja ennek a lehetőségét. Azt már lefektettük, hogy platformok útján képzelni el a működését a Szövetség, és bárki, aki csatlakozni szeretne, be tud lépni bármelyik platformba. A lehetőség tehát adott. Azt nehezen tudom elképzelni, hogy valaki úgy akar belépni, hogy rögtön „kérek ezt, kérek azt”. Ezt nem tudom támogatni. Hangsúlyozom: a lehetőség a csatlakozásra mindenki számára adott. Ugyanakkor természetesen mi is keressük azokat az embereket, akik hozzá tudnak tenni a közös célhoz. Csak így lesz hiteles, és nem egy belterjes történet...

Hozzáteszem: az országon belül is keressük ezeket az embereket, tehát kell a szlovák oldalról is partnereket keresni, mert másképp, egyedül a minket érintő problémákat nem tudjuk megoldani. Tehát nyitottak vagyunk.

Úgy, hogy közben az értékeinket nem adjuk fel...

Ez így igaz. Nemcsak, hogy nem veszíthetjük el, hanem éppen ezért dolgozunk, ez a célunk, hogy ezek az értékek megmaradjanak. Ha nem ez lenne a fontos, akkor nyugodtan mehetnénk akármelyik szlovák pártba...

Szívesen is látnának erről az oldalról érkező politikusokat...

Biztos vagyok benne. De látjuk jól, hogy a szlovák pártok keretein belül induló egyéni kezdeményezések a parlamentben süket fülekre találnak. Hiába van tehát kezdeményezés például a kitelepítettek emléknapijával, a népszámlálással vagy az állampolgársággal kapcsolatban, ám nincs mögötte valódi politikai akarat.

A kérdés az, hogy valóban megoldásokat keresünk – mert ahhoz partnerekre van szükségünk, valamint erőseknek és egységeseknek kell lennünk – vagy csupán hallatni akarjuk a hangunkat?

Nemrég került sor egy igen fontos találkozóra Budapesten Orbán Viktor, Mateusz Morawiecki lengyel kormányfő és Matteo Salvini között. Egy új európai jobboldal van formálódóban, s ezzel együtt talán egy új Európa is, aminek ily módon benne lehetünk a sűrűjében. Ebben a képletben hol helyezkedne el a Szövetség, melyik az az EP-párt, amelyhez csatlakozna? Maradna az EPP-nél, vagy hallgatna az új idők új dalaira Magyarországgal és szövetségeseivel?

Jelenleg a Szövetség pártjai közül az MKP is és a Híd is az EPP-n belül működik. Ennek a jelentősége azonban, tekintettel arra, hogy nem vagyunk jelen az EP-ben, a korábbiakhoz képest nem olyan fajsúlyos. A Szövetségen belül valószínűleg ezt az irányvonalat fogjuk képviselni, és természetesen érdeklődve várjuk, hogy ez az új formáció, amennyiben létrejön, minek a mentén fog működni. Amennyiben úgy látjuk, hogy a közösségünk számára előnyös lenne megfontolni a csatlakozást, akkor e témát meg fogjuk nyitni és beszélni fogunk erről.

Végezetül, ha nagyon röviden kell megfogalmaznia, hogy miért bízunk ebben az új pártban, mit mondana?

Az nem lenne hiteles, ha azt mondanám: bízzanak bennünk! Hiszen ez egy új formáció, nem tett még le semmit az asztalra, az emberek nem tudják, merre fog haladni – tele vannak kérdésekkel. Én inkább azt kérném: adjanak esélyt és lehetőséget ennek a pártnak, hogy bebizonyíthassa, valóban az ő érdeküket is akarja képviselni. Az „is” itt pedig azt jelenti, hogy a jövőre is gondolunk: gyermekeink és unokáink, a következő generációk érdekeit is szem előtt kell tartanunk. A labda tehát most nálunk pattog, nekünk kell bizonyítanunk, én mindössze időt és lehetőséget kérek a polgároktól...

Hideghéthy Andrea (2021.4.6.)

Ha magyar az anyanyelved, akkor magyar vagy! Vagy mégsem?

Sokan és sokféleképpen próbálták már megfogalmazni, ki a magyar. Ilyés nemzeti múltunkhoz fordulva próbált válaszokat keresni (Ki a magyar? 1939), Orbán Viktor a jövőre hagyta ugyanezt: „magyar az, akinek az unokája is magyar lesz” (2018). Mivel türelmetlen nemzedék vagyunk, s nincs időnk végére járni egyikük állításainak sem, maradjunk a nagyon is földhözragadt, majdnem 100%-os pontosságú tesztnél: magyar az, aki a népszámláláson annak vallja magát. Vagy mégsem?

Vagy mégsem.

Figyelemre méltó, apró kis adatocská a 10 évvel ezelőtti hatalmas adatfolyamban:

2011-ben a magukat magyar nemzetiségűnek vallókhöz képest több mint 50 ezerrel (egész pontosan: 50 247-tel) voltak többen azok, akik anyanyelvükként a magyart nevezték meg. Ez az ötvenezer-kétszáznegyvenhét nem kis szám! Csak emlékeztetőül: a 2001-es és a 2011-es népszámlálások között eltelt évtizedben 63 ezerrel csökkent a felvidéki magyarok száma. Az

1991 és 2001 közötti, közel 47 ezres fogyatkozást is tekintve húsz év alatt, azaz 1991 és 2011 között több mint 110 ezer fővel lettünk kevesebben.

Pedig vannak „tartalékaink”, s erre az a bizonyos ötvenezer szám is világosan rámutat az egy évtizeddel ezelőtti censusból. Közel másfél „komáromnyi” szlovákiai polgár jelentette ki ugyanis, hogy az anyanyelve a magyar, ugyanakkor nemzetiségként már nem a magyart jelölte meg. Nem feltétlenül nevezett meg mást, éppenséggel megválaszolatlanul hagy(hat)ta a nemzetiségi kérdést (az előző népszámláláson 7 százalék nem válaszolt erre, míg az anyanyelvről 7,5 százalék nem nyilatkozott).

Adott a kérdés: vajon mi lehet az oka annak, hogy valaki büszkén vállalja magyar anyanyelvét, ám amikor a nemzetiségre kerül a sor, inkább lapoz egyet?

Aligha a „félelem”, még akkor sem, ha azok a bizonyos emlékezetes vonalkódok sokakban képtelenséget szültek az anonimitást-adatvédelmet illetően, s ez bizony az idei, elektronikus lebonyolítású népszámlálás kapcsán is felmerülhet. De aki attól tart, hogy magyar nemzetiségének megvallása miatt beverik a fejét, az megnyugodhat: a magyar anyanyelvéért bevernék. Erről azonban szó sincs, kedvenc matematikus-informatikusunk inkább több, mint kevesebb sikerrel nyugtatott meg minket afelől, hogy az adatvédelem miatt nem kell aggódni. Annyira. A 31 milliárd (2020-as, mára erősen elavult adat) internetre csatlakoztatott kütyü világában mindenki gondolja meg maga, mi jelent valódi és közvetlen fenyegetést személyi adataira (beleértve a három X-es oldalakon tett szökőévenkénti kiruccanásait is...).

Magyarázat lehet még a vegyes házasság-családi kötelék sajátos következménye is: a városba „felkallódott” hazánkfia-lánya még a drága jó mami emléke előtti utolsó törlesztésként azt a nyelvet jelöli meg, amelyet legelőször hallott tőle, mikor e világra érkezett.

Akárhogy is: aki a világ kétségkívül legszebb nyelvét büszkén vallja anyanyelvének – még a „kérdőbiztos” előtt is, az bátran tegye ugyanezt a nemzetiség rovathoz érkezvén is! Ezzel ugyanis többek között éppen előbbinek – az anyanyelvének, az anyanyelvhasználati jogoknak tesz hatalmas szívességet. Egy-egy ilyen döntésen múlik ugyanis, hogy a jövőben, az idei népszámlálás eredményeinek ismeretében, mire lesz elég a magyar nyelv.

Ne hagyjuk múzeumba zárni! Ott a helye a családi asztal körül éppúgy, mint bármelyik hivatalban. S ha nagyon jók vagyunk, egyszer még az alkotmányban is.

Ez azonban már egy másik mese, a hetvenhét közül...

Szűcs Dániel (2021.03.01.)

Itt a népszámlálás. De mi a kérdés?

Az az egyik kérdés, hogy én vagyok-e én? Vagy én bármikor bárki más lehetek, ha a másik akarja, vagy ha csak megriadok és azt hiszem, hogy azt akarhatja. Ha a magyar nyelv és kultúra tett önmagammá, akkor ezt ne tagadjam le önmagam előtt. Ne riadozzak, hiszen nincs miért. Egy névtelen (anonim) felmérésnél, mint amilyen a népszámlálás, először is a saját önbecsülésemért írom oda, hogy magyar vagyok.

Szerző: Öllös László

A második kérdés: szeretnék-e segíteni másoknak is? Vagy magasról teszek mindenkire és csak a saját magam riadalmai szerint helyezkedem hol ide, hol oda. Ha érzek megbecsülést mások iránt, sőt szeretetet egyesek iránt, akkor segíteni próbálok nekik. Kisebbségiként pedig elkél nekik a segítség. Ebben az esetben oly módon, hogy beírom: magyar vagyok.

A harmadik kérdés: akarok-e segíteni annak a kultúrának, amelyiknek öntudatomat, személyiségem javát köszönhetem? A nemzet persze nagy, és nemzettársaim legtöbbszörét nem is ismerhetem. Ám nagyjainkat, verseket, dalokat, filmeket, könyveket, vicceket, ételeket, városokat, falvakat, folyókat, tavakat igen. Hát akkor tegyem meg, hogy egy személyt, magamat hozzáadom.

A negyedik kérdés: szeretnék-e segíteni annak az országnak is, amelyikben élek? Szlovákiának ugyanis nem a javára, hanem a kárára válik, ha nemzeti kisebbségeit bedarálja, kultúrájukat felszámolja. Így csak megerősödnek és életben maradnak azok a torzulások, amelyek deformálják az egész ország berendezkedését. Hiszen olyan emberek kerülhetnek hatalomra és olyan intézmények működhetnek, akiket/amelyeket a kulturális pusztítás tart meg. Ezek persze a sajátjaikat is félrevezetik, becsapják, kihasználják.

Az ötödik kérdés: akarom-e a magyar-szlovák megbékélést? Ha igen, akkor magyarnak kell maradnunk. Ez vezet el e két nemzet valódi összefogásához. Általa pedig széles térségünk kiemelkedéséhez abból az alárendelt helyzetből, amelybe a kicsinységünk miatt kerültünk. Ezt mindannyian megszenvedtük. Viszont a magyar-szlovák megbékélés folyamatában éppen mi, kisebbségi magyarok kerülhetünk a legelőnyösebb helyzetbe. Legyen mesterember, mezőgazdász, vállalkozó, hivatalnok vagy értelmiségi az ember. Mi ugyanis ismerjük mind a két kultúrát.

Hát akkor beszéljünk barátainkkal, ismerőseinkkel! Mindannyian jelöljük be azt, ami igaz, azt, ami segít, azt, ami a jobb jövőt kínálja: azt, hogy magyarok vagyunk!”

(Forrás: Öllös László írása a Népszámlálás 2021 fb-oldalon jelent meg)

Egy érett személyiségnek csak egy identitása lehet

Falath Zsuzsíról a közvélemény először 2018 végén hallott, amikor a szlovák nemzetiségű és anyanyelvű muzeológus lány kiállt a hiteles magyar történelem feltárása érdekében, itt Szlovákiában. Emellett felkutatta saját magyar gyökereit is, melyekkel elmondása alapján azonosulni is tudott. Az előtünk álló népszámlálás kapcsán is beszélgettünk vele.

2019 év végén találkoztunk először, akkor elmondta, hogy szeretne tökéletesen megtanulni magyarul. Hol tart ebben a folyamatban?

Természetesen igyekszem minél előbb a lehető legtökéletesebben elsajátítani ezt a csodálatos nyelvet. Megjegyzem, még mindig megdöbönt és haragra gerjeszt a tény, hogy sok szlovák történész, levéltáros, muzeológus nem ismeri a magyar nyelvet, de közben vehemensen befolyásolja a szlovák társadalom történelemtudatát, identitását és a magyarsághoz való viszonyulását.

Trianon után 100 évvel sok olyan család van, melynek esetében az asszimiláció miatt esetleg már csak a családnév utal korábbi, Magyar Királyságból való származásukra. Ön hogyan szerzett tudomást magyar gyökereiről és hogy alakult ez a családi kapcsolat az elmúlt években?

Mivel a történelem, a muzeológia nemcsak hivatásom, hanem szenvedélyem is, úgy gondolom, először is saját magamat kell elhelyeznem ebben a világban. Ezért családfakutatásba fogtam, így tudtam meg, hogy magyar gyökerekkel rendelkezem. Természetesen a körülöttem élő magyar barátaim, a párom is, és már csak az a tény is, hogy egy több mint ezeréves magyar állam örökségében élhetek, kötelező módon ösztönzött arra, hogy felkutassam őseimet (ezzel tartozom hazámnak és családomnak).

2021 kiemelt jelentőségű eseménye a népszámlálás. Új eleme – mindamelllett, hogy most először lehet csak elektronikusan megszámoltatni – az, hogy két nemzetiséget lehet bejelölni. Nemzetiségét illetően hogyan tekint önmagára? Szlovák, magyar vagy kettős identitású? Élni fog a lehetőséggel, hogy mindkét nemzetiségét be lehet jelölni?

Hát igen, itt a népszámlálás. A felvidéki magyarság már kongatja a vészharangokat! Ténykérdés, hogy az elmúlt 30 év nem egy sikertörténet, ugyanúgy mint az azt megelőző 70 év sem. Azzal

a különbséggel, hogy az utóbbi évtizedekre már volt befolyása a magyar politikai és értelmiségi elitnek. Egyszóval nekik sincs mire büszkének lenniük!

Ami a kettős identitást illeti, én nem hiszek benne, vagy legalábbis nem úgy, ahogyan a liberális világszemlélet tekint rá. Már korábban többször kifejtettem, hogy úgy érzem, csak egy hazáért lehet meghalni. Persze akinek nagy szíve van, az más nemzet szabadságáért is meg tud halni (jó példa a magyar és lengyel kölcsönös segítség a szabadságért folytatott küzdelmek során).

Ebből következik az, hogy nálam nem jöhet számításba a két nemzetiség bejelölése. Állítom, hogy egy érett személyiségnek csak egy identitása lehet, rajongjon bármennyi nemzetért is.

Hogyan éli meg a magyarságát?

Élvezettel, de egyben szomorúsággal ötvözve élem meg magyarságomat. Még mindig rá tudok csodálkozni a magyar kultúra gazdagságára, a nyelv tökéletes ősiségére és szakralitására. Persze attól meg szomorú vagyok, hogy a történelem, a múlt kutatásánál sokszor rá kell döbennem, hogyan bántak el igazságtalanul és gonoszul nemzetünkkel, főleg a 20. században.

Mivel tudja a magyar identitásuk felvállalására biztatni azokat, akik maguk is hasonló háttérrel rendelkeznek, esetleg vegyes házasságban élnek vagy magyar gyökereikkel más módon, de szorosan kötődnek a szlováksághoz?

Ha valaki vegyes házasságban él, magyar létére egy fokkal még büszkében, tudatosabban kellene vállalnia a magyar identitását. Intelligenciával és erős magyar nemzettudattal jó esetben még a házasságot is meg lehet erősíteni (persze ez mind időt, türelmet és többlettudást igényel).

Ne legyen senkinek lelkiismeret-furdalása, ha vegyes házasságban él és mégis megvallja magyarságát – ez a normális. Attól még nem árulja el szeretteit, hanem megerősítette hazája és nemzete iránt érzett lojalitását, szeretetét. Ezért vagyunk csodálatos nemzet, mert nem ismerjük a sovinizmust, Szent Koronánk és eszméje ezt kizárja. De azt se felejtsük el, hogy úgy szeressük az idegeket, hogy mi magunkat ne oldjuk fel és ne pusztítsuk el. Vegyük küldetésnek magyar létünket és mindenkinek mondjuk el nagyszerűségünket, tehetségünket és büszke történelmünket.

Múzeumi állása megszűnt, időközben több beadvánnyal is élt. Hogyan telnek a most a mindennapjai?

Március 18-án bírósági tárgyalásom van (a volt munkahelyemmel, a Pozsonyi Városi Múzeummal kapcsolatosan). Persze dolgozom és nap mint nap történelemmel és a szlovák–magyar kapcsolatokkal foglalkozom.

Hideghéthy Andrea (2021.1.29) / Fotó: Budai István

Az Európai Bizottság cserbenhagyta az EU nemzeti és nyelvi kisebbségekhez tartozó 50 milliónyi polgárát

A Bizottság nem irányoz elő jogalkotást a Minority SafePack-kel kapcsolatban

Az Európai Bizottság nem irányoz elő új jogi aktusokat a Minority SafePack nevű európai polgári kezdeményezéssel kapcsolatban, mivel a már hatályos jogszabályok és szakpolitikai intézkedések teljes körű végrehajtása komoly fegyvertárat fog biztosítani a kezdeményezés céljainak támogatásához – volt olvasható a brüsszeli testület 2021. január 15-i sajtóközleményében.

A kezdeményezés célja, hogy a nemzeti, etnikai és nyelvi kisebbségvédelem bizonyos területei az európai uniós jog részei legyenek, és a brüsszeli bizottság szerint az eredeti, 2013-as előterjesztés óta eltelt években számos olyan intézkedés született, amely megoldást kínál a benne megfogalmazott javaslatokra.

„Ez az ötödik sikeres európai polgári kezdeményezés, amely arról tanúskodik, hogy az európai polgárok hallatni kívánják hangjukat, és részt kívánnak venni az uniós politika alakításáról szóló nyilvános vitában. A kisebbségekhez tartozók jogainak tiszteletben tartása az EU egyik alapvető értéke, a bizottság pedig elkötelezett, hogy előmozdítsa az erre irányuló törekvéseket” – nyilatkozott Vera Jourová értékekért és átláthatóságért felelős uniós biztos a kezdeményezéssel kapcsolatban.

Az Európai Nemzetiségek Föderatív Uniója (FUEN), a Minority SafePack kezdeményezője az MTI-nek eljuttatott nyilatkozatában bírálta a kezdeményezésre adott bizottsági választ. „Az EB azoknak a kérését utasította el, akik számára az európai nyelvi és kulturális hagyatékek megőrzése nem egy jól hangzó szlogen, hanem a mindennapok kihívása. Az EB vállon veregető álláspontja nem elégséges, az aláíró 1 123 422 polgár konkrét intézkedéseket, cselekvést vár” – fogalmaztak. Hangsúlyozták: válaszával a bizottság, amely a demokrácia, a jogállamiság, az értékelvűség és az igazság örökéért hirdeti magát, cserbenhagyta az EU nemzeti és nyelvi kisebbségekhez tartozó 50 milliónyi polgárát, köztük több millió embert, akiket saját országukban folyamatosan jogsérellem ér. A bizottságnak be kellene látnia, hogy az uniós polgárok akaratát az Európai Parlament képviseli, és minden olyan döntésével, amely ellentétes a parlament álláspontjával, gyakorlatilag az uniós polgárok akaratával megy szembe. Hozzá tették: továbbra is hisznek az Európai Unióban, az együttműködésben, a jog érvényesülésében, ezért új eszközökkel, új lendülettel keresik a megoldást: az őshonos kisebbségi nyelvek és kultúrák érvényesülését és védelmét.

A sajtónyilatkozat kiemeli: a kezdeményezők szerint az Európai Bizottság döntése több szempontból is hibás. Hiteltelenné teszi az európai polgári kezdeményezés intézményét – az európai részvételi demokrácia egyetlen eszközét – azzal, hogy a jogalkotást már az ötödik sikeres kezdeményezés esetén utasítja el. Az EU ahelyett, hogy közelebb kerülne a polgárokhoz, éppen a polgároktól érkező javaslatokat hagyja sorozatosan figyelmen kívül – ez ma az EU demokráciadeficitje. A bizottság ugyanakkor mellőzi az Európai Parlament társjogalkotóként hozott, háromnegyedes többséggel elfogadott felhívását, és annak ellenére utasítja el a jogalkotást, hogy az EP-ben minden frakció többsége támogatta a kezdeményezést.

A Minority SafePack egy 2013-as európai polgári kezdeményezés, amelynek bejegyzését az Európai Bizottság ugyanabban az évben elutasította, mert úgy ítélte meg, hogy a javasolt szabályozás nem tartozik jogalkotási hatáskörébe, azt tagállami szinten kell megvalósítani. Ezt a döntést a FUEN ugyancsak 2013-ban megtámadta az uniós bíróságnál, amely 2017-ben a felperesek javára hozott határozatot, így a bizottság regisztrálta a kezdeményezést. A kezdeményezés szervezői sikeresen összegyűjtötték a megfelelő mennyiségű – legalább egymillió, 7 tagállamból származó aláírást – a határidő lejárta előtt. Az Európai Parlament múlt decemberben nagy többséggel szavazta meg a kezdeményezés támogatására irányuló állásfoglalást. (MTI)

A Minority SafePack kezdeményezői bírósági eljárást indítottak az Európai Bizottság döntése ellen

Az Európai Bizottság döntésének semmissé nyilvánítását kéri az Európai Unió Törvényszéktől a Minority SafePack kezdeményező bizottsága. A Kezdeményező Bizottság – amelyet Hans Heinrich Hansen korábbi FUEN-elnök és Kelemen Hunor, az RMDSZ elnöke vezet – március 24-én nyújtotta be a keresetet, miután a Bizottság 2021. január 15-én közölte: nem indítja be a jogalkotást az európai kisebbségvédelmi kezdeményezés kilenc pontja kapcsán.

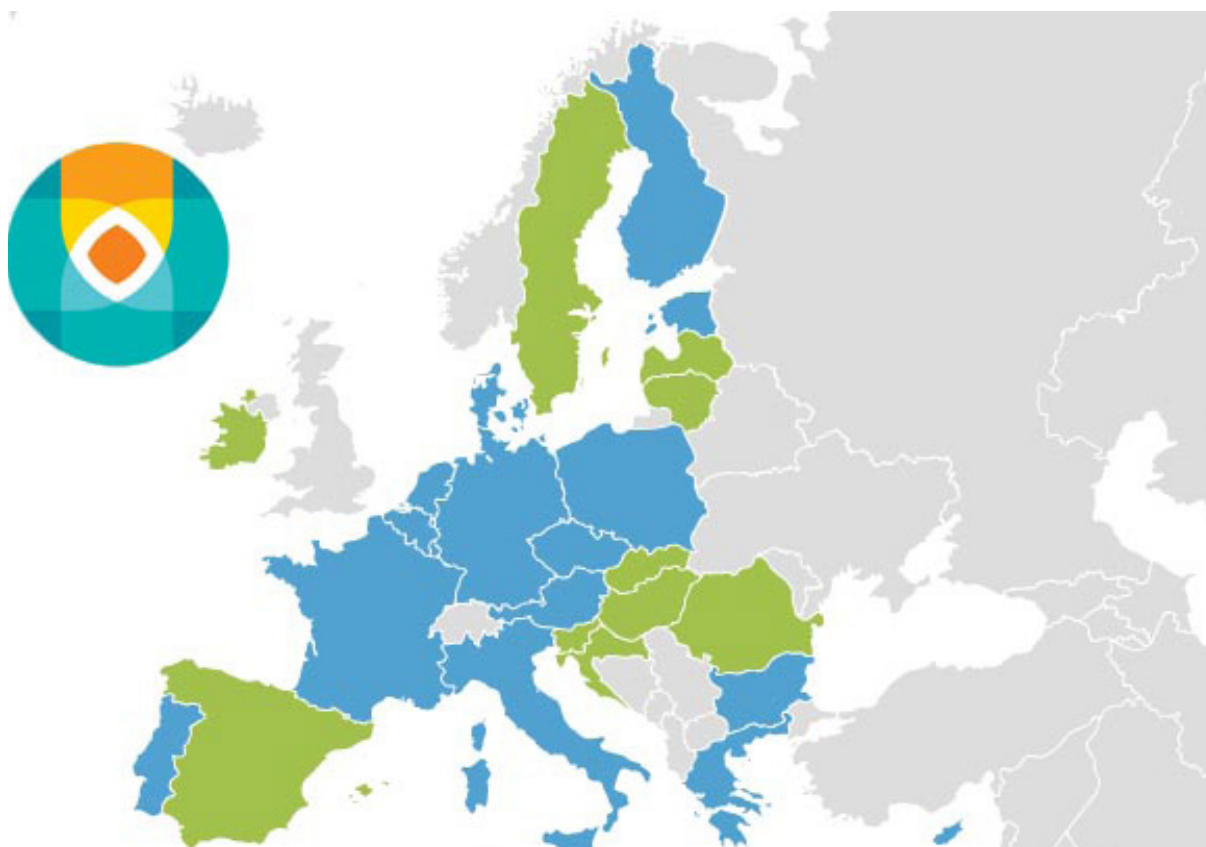
„Alaposan megvizsgáltuk a Bizottság választát, és jogi képviselőinkkel arra a következtetésre jutottunk, hogy a Bizottság közleményében súlyos hiányosságok vannak. Amellett, hogy a Bizottság döntésével hátat fordított a több mint egymillió aláírónak, Európa ötvenmilliónyi, kisebbségben élő polgárának és az Európai Parlament háromnegyedes többségének, jogi köteletségét sem teljesítette.

Az uniós törvényszéknek benyújtott részletes dokumentációban a jogi és procedurális hiányosságokra világítunk rá, és a döntés megszületéséig – amely akár másfél-két évig is elhúzódhat – folytatjuk a munkánkat az uniós kisebbségvédelmi törvények megszületéséért” – nyilatkozta Vincze Loránt, az RMDSZ európai parlamenti képviselője, a kisebbségvédelmi kezdeményezés európai aláírásgyűjtését koordináló FÜEN elnöke. A kereset szerint a Bizottság nem indokolta meg kellőképpen az MSPI több pontjára adott elutasító választát, ami eljárási hibának minősül. A Kezdeményező Bizottság értékelése szerint a Bizottság a 9 javaslat közül 7 esetében nem tett eleget az indokolási kötelezettség követelményeinek. A Bizottság nem vette figyelembe és elmulasztotta megválaszolni az MSPI képviselőinek szóbeli észrevételeit és magyarázatait, amelyek a Bizottsággal folytatott találkozón és az Európai Parlamentben tartott nyilvános meghallgatáson hangzottak el, illetve amelyeket írásban is benyújtottak a Bizottságnak. Ezekben az MSPI képviselői részletes magyarázatokat és pontosításokat adtak az MSPI eredeti kilenc pontjához, és konkrét javaslatokat tettek az MSPI javaslatainak végrehajtására. Az MSPI Kezdeményező Bizottsága és a FÜEN képviselői úgy vélekednek, hogy az általuk felhozott érvek lehetővé teszik a bizottsági döntés semmissé nyilvánítását.

(Balázsi-Pál Előd, Press FÜEN/Felvidék.ma, 2021.03.25.)

Miután az Európai Bizottság elutasította az európai polgárok kezdeményezését az őshonos kisebbségek megmaradását célzó európai szintű jogszabályok meghozását illetően számos felvidéki önkormány tiltakozásul január 22-án levonta az Európai Unió zászlaját a községjára, illetve a városháza épülete előtt. A fotón a kaposkelecsényi községjára és Varga Tibor polgármester.

Május 7-ig támogatható a nemzeti régiók védelmében indított európai polgári kezdeményezés

Még pontosan egy hónap áll rendelkezésünkre a Székely Nemzeti Tanács nemzeti régiók védelmében indított európai polgári kezdeményezésének aláírásgyűjtésére, mivel azt döntésével második alkalommal is meghosszabbította az Európai Bizottság a világvárványra való tekintettel. Ezzel újabb kört nyitott meg számunkra a 2019. május 7-én indított kampányban.

A mai napig (2021.4.7) tíz országból 1 152 523 aláírás gyűlt össze. Ez azt jelenti, hogy a jogszabályi érvényességi feltételnek akkor felel meg a kezdeményezés, ha az egyes tagországok hatóságai hitelesítik az aláírásokat.

„Ezért nem dőlhetünk még hátra. Ki kell használnunk az előttünk álló egy hónapot egyrészt azért, hogy az érvényesség biztonsággal, kellő ráartással garantált legyen, másrészt, hogy azt a szolidáris közösséget, mely ezen ügy mellett felsorakozott, a lehető legszélesebbre bővítsük” – hangsúlyozta **Szili Katalin** miniszterelnöki megbízott, az Országgyűlés volt elnöke a szerkesztőségünknek eljuttatott közleményében.

Az SZNT kezdeményezése azt célozza, hogy az Európai Unió kohéziós politikája kezelje kiemelt figyelemmel azokat a régiókat, amelyeket nemzeti, etnikai, kulturális, vallási, nyelvi sajátosságok különböztetnek meg az őket körülvevő régióktól, s ezen sajátosságok fenntartásához biztosítsa a strukturális alapokhoz való közvetlen hozzáférés esélyegyenlőségét. A polgári kezdeményezésről szóló szabályozás értelmében a polgároknak az Európai Unió demokratikus és politikai életében való részvétele révén ez az intézmény hozzájárul az EU demokratikus működésének javításához.

Mint a közleményben fogalmaz: „A még rendelkezésre álló időben mozgósítsuk barátainkat, ismerőseinket az EU tagországokban, hogy írják alá a kezdeményezést, ezzel is növelve a támogatók tábort, hiszen több mint két és félmillió aláírás gyűlt össze a másik polgári kezdeményezéssel, a Minority SafePackkel együtt az őshonos kisebbségek ügyeiért. Ezen eredményből kiindulva, nyugodtan tekinthetjük polgári kezdeményezéseink hatását mozgalomnak, amely európai értéket teremtett. Ezért is, miközben óvjuk egymást és egészségünket, adjunk egy perc figyelmet a nemzeti régióknak!”

A kezdeményezést a világhálón ezen a címen támogathatják: www.nationalregions.eu/hu/

(Miniszterelnökség Nemzetpolitikáért Felelős Államtitkári Kabinet/Felvidék.ma)

Magyarország az Európa Tanács elnökeként igyekszik jóvátenni az elmúlt időszak hibás brüsszeli döntéseit

Az Európa Tanács (ET) következő elnökeként a nyelvhasználati jogok kérdése, a családok megvédése a Covid-19 következményeitől, az európai emberek mielőbbi beoltása és a nemzeti közösségek védelme jelentik majd Magyarország fő teendőit az elkövetkezendő fél évben – hangsúlyozta pénteken Szijjártó Péter Strasbourgban. A külgazdasági és külügyminiszter azt követően nyilatkozott, hogy találkozott az Európa Tanács (ET) Parlamenti Közgyűlésének elnökével, Rik Daemsszel.

Magyarország május 21-től féléves időtartamra veszi át az Európa Tanács elnöki pozícióját. Szijjártó Péter kijelentette: Magyarország az ET elnökeként törekszik arra, hogy jóvátegye az elmúlt hónapokban hozott hibás brüsszeli döntéseket. A miniszter bírálta továbbá a világjárványra adott európai választ, leszögezve: az oltóanyag beszerzésére vonatkozó központosított brüsszeli eljárások kudarcot vallottak, az Európai Unióba kevesebb oltóanyag érkezik és lassabban, mint ahogy az szükséges volna. „Ennek az elhibázott brüsszeli politikának a legfőbb áldozata az európai családok” – szögezte le, és hangsúlyozta az iskolák újranyitásának a fontosságát, egyebek közt a gyerekeknek nyújtott versenyképes tudás és a közösségi élmények miatt, amelyeket nem pótolhat a digitális oktatás. (MTI/Felvidék.ma, 2021.3.26.)

Nemzetünk ünnepe

Éljen a magyar bárhol is a nagyvilágban, vagy itt, a Kárpát-medencében, március idusán, nemzeti ünnepünkön általában Petőfi Sándor neve ötlík fel számára, hiszen nemcsak a lánglelkű költő, a forradalmár jelenik meg képzeletében, hanem a szabadság bajnoka, aki világviszonylatban is híressé tette magyar irodalmunkat. Még ha nem tudatosítjuk is, az 1848-49-es dicső esztendő, a forradalom eseményei még napjainkban is nemzettudatunk szilárd pilléreit alkotják.

Szerző: Bárdos Gyula, a Csemadok elnöke

Történelmünk bizonyítja, hogy emberként vagy közösségként csak akkor lehetünk sikeresek, ha vállaljuk nemzeti hovatartozásunkat, gyökereinket, önmagunkat, egyéni és kollektív értékeinket, amelyeket elődeink hagytak ránk. Ez az iránytű, amely mindig megbízhatóan mutatja számunkra azt az utat, amelyen elődeink jártak itt, az őseink földjén, a mi szülőföldünkön.

Számunkra, a magyar nemzethez tartozók számára 1848 márciusa, a forradalmi események – melyek során Petőfi szinte ikonként, a szabadságharc jelképeként tűnik fel képzeletünkben – a túlerő miatti bukás ellenére is a győzelmet, a mindenkori reményt is jelentik. Hit nélkül ugyanis sem az egyén, sem pedig a közösség nem képes, nem tud értéket és maradandót alkotni.

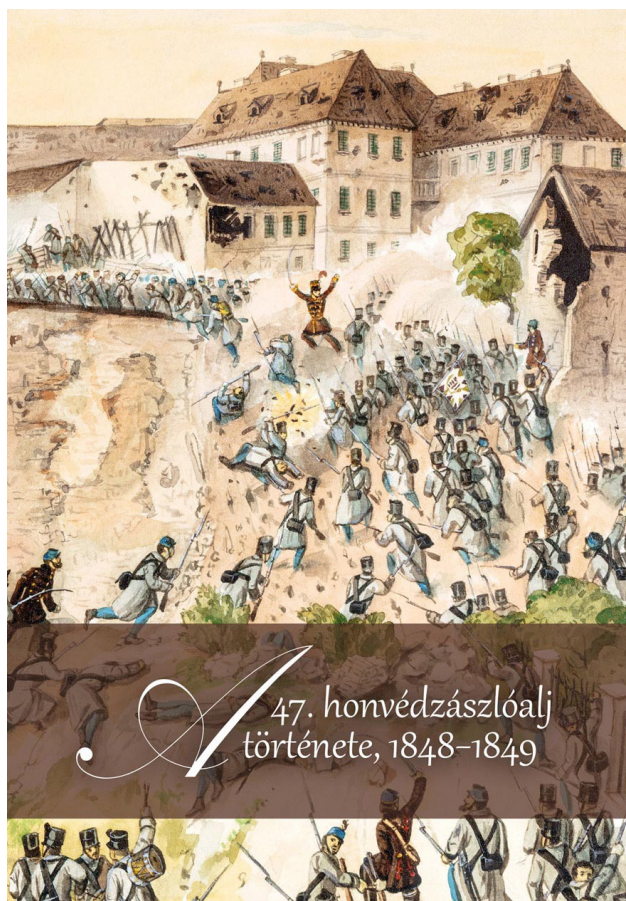
Nemzeti ünnepünkön olyan hősök előtt hajtunk fejet, akiknek munkássága, közösségi szolgálata számunkra, felvidéki magyarok számára is példaértékű. Ne feledjük, hogy a forradalom és szabadságharc nélkül nem lett volna kiegyezés, nem lett volna reformkor, nem született volna meg a Monarchia, mely a század végére Európa egyik legvirágzóbb, legerősebb és legkorszerűbb hatalma volt.

Szolgáljon példaként számunkra itt, a szülőföldünkön, hogy a véleménykülönbségek ellenére nekünk is össze kell fognunk, mint ahogyan ezt tették a forradalom és szabadságharc idején. Meg kell végre tanulnunk és találnunk a közös gondolkodás és cselekvés új formáit. Ez az egyedüli járható út számunkra, ha magyarként akarunk érvényesülni őseink földjén.

Forradalmi könyvajánló

Politikai, vallási hovatartozástól függetlenül minden magyar számára a legfontosabb nemzeti ünnepünk március tizenötödike. A magyar érzület kiteljesedésének napja ez, amely által válhat még erősebbé, ha azt közösségben, vagyis tömegben ünnepeljük. Az idei március idusa azonban már a második, amikor a járványhelyzet miatt tétlenségre vagyunk kényszerítve, odahaza kell maradnunk, nem vonulhatunk ki szabadon '48-as emlékhelyeinkhez, ahol méltán emlékezhetnénk meg történelmünk egyik legszebb fejezetéről.

A fentiekből is adódott, hogy ezen esztendőben rendhagyó módon forradalmi könyvajánlót tegyek közzé, s az általam ismertetésre kerülő két munka abban is közös, hogy mindkettőnek van felvidéki vonatkozása.

Amíg rendkívül gazdag a szabadságharcos hadtörténeti és memoár irodalmunk, úgy alakulattörténeti munkákban meglehetősen szűkösség mutatkozik. Ezért is öröndetes, hogy Zalaegerszeg önkormányzatának gondozásában megjelent a zalai 47. honvédszászlóalj történetét tárgyaló mű. A többszerzős kötet igazi csemege az érdeklődők számára, hiszen **A 47. honvédszászlóalj története, 1848–1849** című kötet alakulattörténetet a javából.

A 47. honvédszászlóalj a szabadságharc hadtörténetében, 1848–1849 című fejezet bevezetőjéből megtudhatjuk, hogy valóban nagy kihívás egy ilyen jellegű könyv megírása, hiszen a szabadságharc honvédseregének iratanyagai igencsak hézagosan maradtak fenn, az alakulatokra vonatkozó iratanyagok rendkívül szegényesek, vagyis egy-egy honvédszászlóalj vagy huszárezred történetét többnyire csak úgy lehet megír-

ni, ha azt a honvédsereg működésének történetébe ágyazzuk, de támpontot adhatnak az egyes seregtestek iratanyagai vagy a hadijelentések is.

Mindezek mellett fontosak azon visszaemlékezések, amelyeket az egyes honvéd alakulatok tisztjei és honvédei vetettek papírra, vagy azon memoárok, amelyekben utalásokat találunk az adott

csapattestről. Hermann Róbert tanulmányából megismerhetjük, 1848 augusztusának derekán hogyan szerveződött meg a Zala megyei önkéntes mozgó nemzetőr zászlóalj, amely 1848 őszén került át a honvédszászlóaljok közé, 47-es hadrendi számmal. Képet kaphatunk hadi ténykedéseiről a téli hadjárat idejéből, 1849 dicsőséges áprilisából, Buda ostroma során tanúsított magatartásukról, a Vág menti hadjáratról, a Komárom erdője körüli csatákról, végül a nyári visszavonulásról, amely számukra 1849. augusztus 13-án a szőlősi síkon fejeződött be. Ha már szóba került Buda ostroma, említsük meg, hogy az 1849. május 21-i döntő roham során a zalai 47. honvédszászlóalj zászlótartó őrmestere, Püspöky Grácián volt az, aki elsőként tűzte ki a magyar trikolorát a Fehérvári kapu ormára.

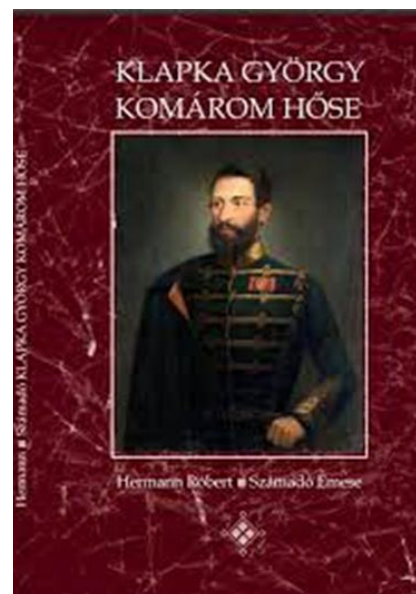
Az 1848/49-es honvédsereg tisztikarának legkiválóbb ismerője, Bona Gábor a 47. honvédszászlóalj tisztikarát ismertető tanulmánya mellett megtalálhatjuk a 47-es honvédtisztek életrajzi adattárát. E tisztek sorába tartozott például Egressy Gábor színész fia, az 1832. november 9-én született Egressy Ákos, aki 1849. január 22-én Selmecebányánál a szegedi 33. „ködmönös” honvédszászlóalj hadnagyaként császári fogságba esett. Sikeresen megszökött és apja segédtisztjeként szolgált a Borsod megyei védseregnél, amely Szemere Bertalan felső-magyarországi teljhatalmú kormánybiztos szerint részese volt Eperjes 1849. április 7-i visszafoglalásának, ám a valóságban e haditett Beniczky Lajos száguldó különítményéhez fűződött.

Egressy Ákos hadnagyot 1849. május 3-án helyezték át a zalai 47. honvédszászlóaljhoz, s alakulata küzdelmeinek részese volt a világos-szőlősi fegyverletélig. Kényszersorozás útján a császári királyi 17. gyalogezred állományába került, 1858-ban hadnagyi rangot kapott, végül 1860-ban főhadnagyként leszerelt. Egy ideig az olaszországi magyar légiónál szolgált, majd 1864-ben hazatért. Apja nyomdokába lépve a színészmesterséget választotta, 1878 és 1904 között a Magyar Nemzeti Színház társulatába tartozott. A kalandos életutat bejárta Egressy Ákos 1914. december 25-én halt meg a fővárosban.

Hermann Róbert és Molnár András jóvoltából megismerhetjük e zászlóalj legénységének név-lajstromát, ami azért kuriózum, mert az egyes közvitéztek esetében a róluk fellelhető adatok is szerepelnek. Így Jálosi József tizedesről megtudhatjuk, hogy „1848. október 21. óta szolgál, jó előmenetelű, a szolgálatban buzgó 1849. május 22-én Nagysándor József vezérőrnagy az újonnan alakítandó zászlóaljok egyikéhez áttételre javasolja”. Korpits Mihály (1819) a 47/4. század állományában 1849. április 6-án Isaszegnél megsebesült. A nyomorékká vált honvéd 1867-ben csordásként kereste betevőjét Gelsén. Az 1830-ban született Varga István közvitész Kápolnánál sebesült meg, a kiegyezés idején Kanizsán élt napszámosként.

Hermann Róbert és Molnár András közli a 47. honvédszászlóalj okmánytárát, amelyben a töredékesen fennmaradt parancskönyv bejegyzései, a zászlóalj parancsnokai és tisztjei által írt jelentések és levelek, illetve a zászlóaljhoz beérkezett iratok olvashatók, ám még ezen dokumentumoknál is beszédesebb az az öt visszaemlékezés, amely a zászlóalj történetéhez köthető. A kötetet gazdag képanyag és térképmelléklet egészíti ki.

Tavaly volt Klapka György honvédtábornok születésének bicentenáriuma. E jeles évforduló alkalmából jelent meg a Hermann Róbert és Számadó Emese szerzőpáros által jegyzett **Klapka György, Komárom hőse** című könyv a komáromi Klapka György Múzeum jóvoltából. Ez a munka is olyan, amelyet nemcsak a korszakkal foglalkozó szakember, hanem minden érdeklődő haszonnal forgathat. Klapka György 1849 tavaszán huszonkilenc esztendősen lett honvédtábornok, kiváló elméleti szakember volt, ám haditerveit nem mindig tudta átültetni a gyakorlatba. Simulékony modora az emigrációban és a hölgszalonokban is nagy szolgálatokat tett számára.

Ő vezette azt a légiót, amely a porosz–osztrák háború végén, 1866 augusztusában betört Trencsén vármegyébe. Bajtársaival együtt 17 esztendei távollét után abban reménykedett, hogy folytathatja a szabadságharcot, ám csalatkoznia kellett, mert a nemzet ekkor már az uralkodóval történő kiegyezés lehetőségét kereste. Minden hadvezéri nagysága és jellembeli gyengesége ellenére Klapka György minden magyar számára egyet jelent: ő volt Komárom 1849-es hős védője. A róla szóló kötetben megismerkedhetünk életútjával, katonai pályafutásával, emigrációs ténykedésével, és magánéletével is. Klapka emlékezetéről, köztéri szobrairól és közgyűjteményekbe került tárgyi emlékeiről is olvashatunk. Mindezek mellett a könyv legfőbb értéke az a páratlanul bőséges képanyag, amely pillanatképeket villant fel a komáromi hős életéből.

Az 1892. május 17-én meghalt tábornoktól e sorokkal vett búcsút Pulszky Ferenc a Pesti Hírlap címlapján: „A legrokonszenvesebb, legnemesebb jellemek egyike volt. A mostani nemzedék alig ismerte már, megfejtkezett a régi dicsőségről, de a történelem megörökíti a nevét, mint a haza egyik leghívebb, legkitűnőbb fiáét... mindig hű volt, mindig hazafi.”

Klapkáról Pósa Lajos is írt költeményt, amelyet 1896-ban ő szavalt el a komáromi Klapka-szobor avatásakor és utolsó versszaka így szól:

„Hol a magyar földnek a legszebb virága?
Fonjatok koszorút Klapka homlokára!
Fényes nap az égen, légy a nemzet ajka!
Csókodtól ragyogjon Klapka hős alakja!”

Kényszerű bezártságunk közepette e könyveket lapozgatásával mi is tehetünk azért, hogy eleink 1848/1849-es régi dicsősége ne merüljön feledésbe.

Babucs Zoltán hadtörténész (2021.03.15.)

Új felsőoktatási törvény készül Szlovákiában – párbeszéd nélkül

Az Oktatásügyi, Tudományos, Kutatási és Sportminisztérium törvénytervezetének célja a felsőoktatás megreformálása. A betervezés előtt álló törvénytervezetre nyilatkozatban reagált a pozsonyi Comenius Egyetem, mely véleményük szerint a felsőoktatás politikai ellenőrzés alá vonását készíti elő. Kiállva az egyetemek autonómiája mellett, kéri az ország felsőoktatási intézményeit, valamint azok képviselőit, alkalmazottait, hallgatóit, hogy csatlakozásukkal támogassák a nyilatkozatot annak érdekében, hogy hatékony párbeszéd alakuljon ki a kormánnyal. A nyilatkozathoz a mai napig további hat egyetem csatlakozott.

A törvénytervezetről Albert Sándort, a Selye János Egyetem alapító rektorát kérdeztük, aki 2002 és 2006 között a szlovák parlament oktatási bizottságának tagjaként elsősorban törvények előkészítésével és törvénytervezetek véleményezésével foglalkozott.

Miért tiltakoznak az egyetemek a törvénytervezet ellen? Jogosak az aggodalmaik a felsőoktatás politikai ellenőrzés alá vonásával kapcsolatban?

Albert Sándor (fotó: Pásztor Péter)

Van benne néhány dolog, ami érzékenyen érintheti az egyetemeket. Elsősorban az, hogy a szenátusok jogkörét át szeretnék ruházni az igazgatótanácsra. A hattagú igazgatótanácsba 3 személyt a miniszter nevezne ki, így akár politikai befolyásról is lehetne beszélni, hiszen egy miniszter mindig egy politikai párt embere. A másik két személyt a szenátus választaná, de az alkalmazottak kamarájából, nem a pedagógusokból és egyet a diáktanács. Nem teljesen világos, hogy például mi van akkor, ha a szavazási arány 3-3. Könnyen érvényesülhet tehát a miniszter befolyása.

Valóban sérülne az egyetemek autonómiája?

Az egyetemek autonómiája több száz éves hagyomány. Az egyetemen folyó munkát, a pedagógiai programokat, szakokat, a rektorok, a dékánok választását az önkormányzati szervek végzik, ez

egy belső, autonóm folyamat, melybe senki nem szólhat bele. A törvénytervezet épp ebbe akar beleavatkozni az igazgatótanácsok által – a szenátustól elvonnák a jogkörök nagy részét.

Miért fontos a politikának, hogy beleszóljon, sőt, irányítsa a felsőoktatási intézményeket? Arról van szó, hogy hozzáférjenek az egyetemek vagyonához, illetve azokhoz az uniós forrásokhoz, amelyek a közeljövőben érkeznek a felsőoktatás, a tudományos-kutatói munka fejlesztésére?

Nálunk a politikai pártok nem értékek szerint működnek, hanem érdekek szerint. Ideológiai érdekekből kifolyólag fontos a politikának, hogy ellenőrzése alá vonja az egyetemeket. Az uniós támogatások eddig sem a színvonalat erősítették, inkább deformálják a rendszert.

Milyen egyéb változások vannak még ebben a tervezetben?

Leginkább a rektorokat érintő változtatásról van még szó. Pár éve történt a törvényben egy olyan apró módosítás, mely szerint egy rektor korlátlan ideig betöltheti a rektori pozíciót. Ezt megelőzően csak két egymást követő választási időszakban ülhetett egy rektor a rektori székben. Ez most visszakerülne, és valóban, ez nem feltétlenül tetszhet a rektoroknak, viszont teljesen normális elvárás mindenütt. Sehol sem jó, ha valaki több mint nyolc évig ül egy rektori székben. Az ilyen rektor már semmi újat nem fog hozni, viszont olyan kiterjedt az ismeretségi köre, amely veszélyeket is rejthet magában.

Érthető az egyetemek tiltakozása?

A közoktatási intézmények és persze a felsőoktatási intézmények talán a legkonzervatívabbak. Az egyetemeket még soha senki nem vonta felelősségre, amiért a végzőseik használhatatlanok – nem rendelkeznek hasznos tudással, készségekkel. Nincs ilyen jellegű nyomás rajtuk. Jellemző, hogy minden külső változtatási igénynek ellenállnak, mert megfelel nekik a jelenlegi helyzet.

A pozsonyi egyetem nyilatkozata viszont jogosan kifogásolja, hogy az egyetemekkel senki nem tárgyal – a rektori konferenciával, a főiskolai tanáccsal (dékánok tanácsa) és a diáktanácscsal sem. Nélkülük pedig nem lehet semmilyen reformot keresztülvinni, őket meg kell győzni ezeknek a változásoknak az értelméről.

Miért van szükség a reformra?

Ha visszanyúlunk 2005-ig, amikor a bolognai rendszerhez csatlakoztunk, akkor az egyetemek ebben a folyamatban a könnyebb utat választották. Az egyes szakoknál, programoknál a harmadik évfolyam után húztak egy vonalat: az első három évfolyam lett az alapképzés, a második két évfolyam a mesterképzés, ezt követi a doktori képzés. Ez az első pillanattól kezdve gondokat okozott, mert az alapképzésnek befejezett, gyakorlatorientált képzésnek kellene lennie, márpe-

Pozsony

dig a legtöbb egyetemen nem az. Főleg műszaki és közgazdasági vonalon lenne erre óriási igény. Az üzemek szívesebben vennék fel a 3 éves képzés végzőseit, akik gyakorlati készségekkel rendelkeznek és azonnal munkába állíthatók.

2005-ben az volt az elképzelés, hogy az alapképzésből csak a diákok egyharmada menne tovább a mesterképzésre. Ez valóban elitképzés lehetne, mert csak a legjobbak mennének tovább. Nincs szükség ennyi magiszterre, mérnökre.

Az egyetemek finanszírozása is azt segíti elő, hogy minél többen menjenek a mesterképzésre.

Így van. Óriási gond a finanszírozás, a fejkvótarendszer. Ez teljesen eltorzítja az egyetemeket, mivel az oktatási intézmények tulajdonképpen elvárják a diákoktól, hogy továbblépjenek a mesterfokra, mert mesterfokon a fejkvóta dupla pénz. Tehát ez az egyetemek érdeke, és tulajdonképpen mindenkit felvesznek, hogy minél több diák legyen, mert annál több pénz jön az egyetemre. De ennyi jó diák nincs.

A legjobbak továbbra is elmennek külföldre, Csehországban közel 12 ezer szlovák diák tanul, Magyarországon se sokkal kevesebb és Nyugat-Európába is sokan mennek. Azzal, hogy bárkit felvesznek az egyetemre, automatikusan csökken az egyetemek színvonala. Valójában annak, hogy a legjobbak külföldre mennek, pontosan az az oka, hogy lecsökkent a hazai egyetemek színvonala és minősége, köszönhetően a finanszírozásnak is. Ezen mindenképpen változtatni kell, de a mostani törvénymódosítási javaslat ezzel nem foglalkozik.

Ön szerint miért nem foglalkoznak ezzel a problémával?

Nem tudják, hogy mit lehet ezzel kezdeni. Az viszont benne van a tervzetben, hogy az intézmények számát csökkenteni kell. Ha emlékezetem nem csal, még mindig 20 közszolgálati, és 2 állami egyetem van. A magánegyetemek számát pedig nagyon nehéz megállapítani, mert szinte naponta változik. Ezen felül sok külföldi egyetem kihelyezett tagozatokkal működik Szlovákiában. Gyakorlatilag majdnem minden érettségizett diák felsőfokú intézménybe jár, lassan nagyobb arányban, mint Japánban.

Miért gond ez?

A gond az, hogy sok egyetem nagyon kis létszámmal dolgozik. Pár ezres egyetem egyszerűen nem tud labdába rúgni nemzetközi szinten, ahol a nagyobb egyetemek százezer feletti létszámmal működnek. Teljesen más a kínálat, mások a kutatási, pályázati lehetőségek – össze sem lehet hasonlítani. Nem véletlen, hogy az első 500 egyetem között soha nincs szlovák egyetem, és így nem is lesz. A törvénytervezet javasolja konzorciumok létrehozását, vagy akár egyetemek összevonását. Ez is érzékeny téma, mert ki megy ebbe bele, ki adja fel a saját egyetemét? Talán a konzorcium az elfogadhatóbb az egyetemek részére, de a jelenlegi helyzet egy számárság. Nagyobb létszámú egyetemekre van szükség, minimális elvárás lenne a 10-20 ezer fős hallgatói tábor.

Ennek a Selye János Egyetem sem tud megfelelni...

Ez alól kivétel a Selye János Egyetem, mert ez az egyetlen, önálló jogalanyisággal rendelkező, a nemzeti kisebbség nyelvén – magyarul – oktató felsőoktatási közintézmény Szlovákiában. Ehhez nem mer hozzányúlni senki.

Komolyan gondolja, hogy a Selyét ilyen jellegű változás nem érintené?

Igen, mert politikailag nagyon kockázatos lenne. Nemzetközi botrány lenne belőle.

A Selyéhez hasonló kis létszámú egyetem hogyan tudná növelni az oktatás színvonalát? Milyen változtatások szükségesek a minőség javításához, ha egyszer kevés a hallgató?

Épp azért alacsony a programkínálat, mert kevés a hallgató. Ebből adódóan nem tudnak több szakot létrehozni. Úgy gondolom, ebben a változó világban mégiscsak lépni kell. Be kell épülni a nemzetközi vérkeringésbe. Véleményem szerint az elitképzés felé kell elmozdulni, mert ha így marad, az nem használ senkinek sem. Nekünk egyértelműen a kutatással kéne foglalkoznunk. Ma Szlovákiában nincs olyan intézmény, amely módszertani kutatásokkal foglalkozna, a tanítás módszertanával. Kutatóintézetek kellene az egyetemeken belül. Szlovákia az egyetlen olyan ország, ahol nem létezik pedagógiai kutatóintézet. Nincs, aki segítsen a közoktatásban.

Lát hasonlóságot a magyarországi és a hazai események között?

A magyarországi eseményekből csak annyit látok, tudok, amennyi a sajtóból, híradásokból eljut hozzám. Ott teljesen kiszervezik az egyetemeket azáltal, hogy létrehoznak egy alapítványt, amelyet a politika által meghatározott kuratórium igazgat, az összes hatáskörrel ők rendelkeznek. A pénzforrások továbbra is az államtól, a szakminisztériumból jönnek, de már a kuratóriumon keresztül. Az biztos, hogy az egyetemek autonómiáját ezzel nem növelik. Nálunk ez kisebb lépésben történik, az igazgatótanácsok által.

Mit gondol, ez a törvénytervezet megvalósulhat ebben a formában, vagy még visszafordítható folyamatról van szó?

A diákok tiltakozása véleményem szerint segítené a folyamat megállítását, a diákok hangját meghallgatják, az önkormányzati szervezetekben komoly szerepük van, és tulajdonképpen ők azok, akikért ez a szolgáltatás létezik. Furcsa egyébként, hogy ezt a törvénytervezetet úgy alkották meg, hogy senkivel nem egyeztettek. Egy iroda homályában bezárkózva. Nagyon rossz munkamódszer, amikor a szakmai szervezetekkel nem kommunikálnak, s végül letesznek egy kész anyagot, amiből esetleg majd valamit engednek.

Ha rosszindulatú lennék, még azt is feltételezhetném, hogy szándékosan időzítették a tervezet véleményezését a járvány idejére, hiszen most nincs lehetőség szakmai egyeztetésekre, tanácsülésekre.

Elképzelhető, hogy nem véletlen az időzítés. A kormány dönthet, de abban már nem vagyok biztos, hogy meg is merik lépni. De valóban, sok törvény azért születik, mert most van rá lehetőség.

Mi lenne most a minisztérium feladata?

Össze kell hívni a szakmai tanácsokat és megbeszélni, meggyőzni őket ezeknek a lépéseknek a hasznosságáról.

A reformoknak már meg kellett volna történniük, de elsősorban a fejkvótarendszert és a bolognai folyamatokkal kapcsolatos struktúrát érintően.

A finanszírozás átalakítása az egyetemek színvonalán is javítana. A struktúraváltozás során pedig, ahogy már említettem, az alapképzést kell gyakorlatiasabbá tenni.

Azért, hogy érdemes legyen elhagyni az egyetemet, teljes körű végzettséget kapjanak a hallgatók, amivel munkába tudnak állni – a vállalatok részéről nagyobb az érdeklődés az ilyen emberek után.

Mi a tanulsága ennek a történetnek?

Az összevonás elkerülhetetlen. A jelenlegi egyetemek száma egy ilyen kis országra sok. Észre kell venni, hogy változásra van szükség. A koronavírus-járvány után pedig különösképpen. A gyakorlati képzést minden oktatási intézményben meg kell erősíteni. A hozzáállást is át kéne gondolni véleményem szerint. De tagadhatatlanul nehéz kimozdítani ezeket az intézményeket a jelenlegi helyzetből, mert nem hajlandóak elfogadni bizonyos változásokat. Pedig radikális változás kell. Óriási lehetőség a járvány által okozott helyzet: nem a veszélyeket kell látni, hanem a lehetőségeket.

Szalai Erika (2021.02.03.)